

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2019:50

TEM Toimialapalvelu • Syksy 2019

Toimialaraportit

Taloushallintoala

www.temtoimialapalvelu.fi

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2019:50

Taloushallintoalan toimialaraportti 2019

Työ- ja elinkeinoministeriö

ISBN: 978-952-327-453-2

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2019

Kuvailulehti

Julkaisija	Työ- ja elinkeinoministeriö	16.10.2019
Tekijät	Timo Metsä-Tokila, Toimialapäällikkö, Varsinais-Suomen ELY-keskus	
Julkaisun nimi	Taloushallintoalan toimialaraportti 2019	
Julkaisusarjan nimi ja numero	Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja Toimialaraportti 2019:50	
Diaari/hankenumero	-	Teema Ministeriö
ISBN PDF	978-952-327-453-2	ISSN PDF 1797-3562
URN-osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-453-2	
Sivumäärä	45	Kieli suomi
Asiasanat	Taloushallinto, kirjanpito, laskentatoimi, tilintarkastus, taloushallinnon tulevaisuus	
Tiivistelmä	<p>Taloushallintoala koostuu neljästä alatoimialasta: kirjanpito, laskentatoimi, tilintarkastus ja veroneuvonta. Raportissa käsitellään pääasiassa edellä olevista alatoimialoista kolmea ensimmäistä. Veroneuvonnan osuus on vain marginaalinen. Laajemmassa perspektiivissä taloushallinnon ala on osa liike-elämän palveluita. Taloushallinnon rooli korostuu tulevina vuosina ja se osaltaan takaa koko toimialan tasaisen kasvun.</p> <p>Vuonna 2017 taloushallinnon palveluiden koko liikevaihto oli reilu puolitoista miljardia euroa. Alan yritystoimintaa harjoitettiin 5 122 toimipaikassa. Henkilöstön määrä oli 16 311. Valtaosa taloushallinnon toimipaikoista, henkilöstöstä ja liikevaihdosta on kirjanpito- ja tilinpäätöspalvelujen alatoimialalla. Tilintarkastustoiminta kattaa toimipaikoista kymmenesosan ja henkilöstöstä reilun neljänneksen; liikevaihdosta alan osuus on kolmannes. Tilintarkastusalalla toimii myös muutamia maailmanluokan suuryrityksiä, jotka kasvattavat alan työllisten ja liikevaihdon määrää merkittävästi.</p> <p>Taloushallintoala tulee polarisoitumaan toimialana tulevaisuudessa. Alalla on muutamia suuria koko Suomessa toimivia tilitoimistoketjuja, jotka aktiivisesti laajentuvat ostamalla pääasiassa pieniä ja keskisuuria tilitoimistoja. Ne hankkivat omistukseensa myös taloushallintoalaa tukevia asiantuntijayrityksiä, kuten ohjelmisto- ja laskutusalan yrityksiä. Näin ne pyrkivät vahvistamaan ja tehostamaan toimintaansa ottamalla käyttöön erilaisia sähköisiä palveluja. Tehokkuutta haetaan myös keskittämällä toimintoja ja siirtämällä rutiinitöitä halvemman palkkatason maihin.</p> <p>Digitalisoituminen, automaatio ja työn tekemisen muotojen muuttuminen eivät tarkoita taloushallinnon ammattikunnan katoamista. Kyse on työtehtävien ja toimialan uudistumisesta. Uuden ajan taloushallinnon ammattilainen on ennen kaikkea palveluammattilainen ja eräänlainen yrityskonsultti, joka hallitsee sähköiset palvelukanavat ja -järjestelmät.</p> <p>TEM:n yhdyshenkilö: Innovaatiot ja yritysrahoitus/Toimialapalvelu/Katri Lehtonen, katri.lehtonen@tem.fi, 029 506 4926</p> <p>ELY-keskuksen yhdyshenkilö: Timo Metsä-Tokila; timo.metsa-tokila@ely-keskus.fi, puh 040 750 2442</p>	
Kustantaja	Työ- ja elinkeinoministeriö	
Julkaisun jakaja/myynti	Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi Julkaisumyynti: vnjulkaisumyynti.fi	

Presentationsblad

Utgivare	Arbets- och näringsministeriet	16.10.2019	
Författare	Timo Metsä-Tokila, branschchef, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Egentliga Finland		
Publikationens titel	Branschrapport om ekonomiförvaltningen 2019		
Publikationsseriens namn och nummer	Arbets- och näringsministeriets publikationer Branschrapporter 2019:50		
Diarie-/ projektnummer	-	Tema	Ministeriet
ISBN PDF	978-952-327-453-2	ISSN PDF	1797-3562
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-453-20		
Sidantal	45	Språk	finska
Nyckelord	Ekonomiförvaltning, bokföring, redovisning, revision, ekonomiförvaltningens framtid		
Referat <p>Ekonomiförvaltningsbranschen består av fyra underbranscher: bokföring, redovisning, revision och skatterådgivning. I rapporten behandlas huvudsakligen de tre först nämnda underbranscherna. Skatterådgivningens andel är endast marginell. I ett vidare perspektiv utgör ekonomiförvaltningen en del av tjänsterna för affärlivet. Ekonomiförvaltningens roll framhävs under de kommande åren och det för sin del garanterar en jämn tillväxt i hela branschen.</p> <p>År 2017 uppgick den totala omsättningen för ekonomiförvaltningstjänster till drygt en och en halv miljard euro. Företagsverksamhet inom branschen bedrevs på ca 5 122 verksamhetsställen. Antalet anställda uppgick till 16 311. Största delen av verksamhetsställena, personalen och omsättningen inom ekonomiförvaltningen finns inom underbranschen bokförings- och bokslutstjänster. Revisionsverksamheten svarar för en tiondedel av verksamhetsställena och en dryg fjärdedel av personalen samt för ca en tredjedel av omsättningen för branschen. Inom revisionsbranschen finns det också några stora företag av världsklass som i betydande grad ökar antalet anställda och omsättningen i branschen.</p> <p>Ekonomiförvaltningen som bransch kommer att polariseras i framtiden. Inom branschen finns det några stora kedjor av bokföringsbyråer som har verksamhet i hela landet och som expanderar aktivt genom att köpa upp huvudsakligen små och medelstora bokföringsfirmor. De förvärvar också sådana expertföretag som stöder ekonomiförvaltningen t.ex. programvaru- och faktureringsföretag. På detta sätt försöker de stärka och effektivisera sin verksamhet genom att införa elektroniska tjänster av olika slag. Effektivitet eftersträvas också genom att funktioner koncentreras och rutinuppgifter flyttas ut till länder med lägre lönenivå.</p> <p>Digitalisering, automation och ändring av formerna för utförande av arbete betyder inte att ekonomiförvaltningspersonalen som yrkeskår kommer att försvinna. Det är fråga om förnyelse av arbetsuppgifterna och branschen. Den nya tidens expert inom ekonomiförvaltning är framför allt en serviceexpert och ett slags företagskonsult som är förtrogen med elektroniska servicekanaler och -system.</p> <p>Kontaktperson vid arbets- och näringsministeriet: Innovationer och företagsfinansiering/Branschtjänst/Katri Lehtonen, katri.lehtonen@tem.fi, tfn 029 506 4926</p> <p>Kontaktperson vid närings-, trafik- och miljöcentralen: Timo Metsä-Tokila, timo.metsa-tokila@ely-keskus.fi, tfn 040 750 2442</p>			
Förläggare	Arbets- och näringsministeriet		
Distribution/ beställningar	Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Beställningar: vnjulkaisumyynti.fi		

Description sheet

Published by	Ministry of Economic Affairs and Employment	16 October 2019	
Authors	Timo Metsä-Tokila, Sector Manager, Southwest Finland Centre for Economic Development, Transport and the Environment		
Title of publication	Sector report for the financial administration sector 2019		
Series and publication number	Publications of the Ministry of Economic Affairs and Employment Sector reports 2019:50		
Register number	-	Subject	Ministry
ISBN PDF	978-952-327-453-2	ISSN (PDF)	1797-3562
Website address (URN)	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-453-2		
Pages	45	Language	Finnish
Keywords	Financial administration, bookkeeping, accounting, auditing, future of financial administration		
<p>Abstract</p> <p>The financial administration sector consists of four sub-sectors: bookkeeping, accounting, auditing and tax advice services. The report focuses on the first three sub-sectors as the share of the tax advice services is marginal. The financial administration sector is, in a broader perspective, part of business services. Financial administration will play an increasingly important role in the coming years, and it will contribute to the steady growth of the entire sector.</p> <p>In 2017, the total turnover of financial services amounted to just over one and a half billion euros. The sector's business activities were carried out in 5,122 locations. Number of personnel totalled 16,311. The bookkeeping and accounting subsectors account for the majority of financial administration sector's business locations, personnel and turnover. Auditing services account for a tenth of the locations, more than one fourth of personnel, and one third of turnover. There are also a few large world-class large companies in the auditing sector, which significantly increase the number of employees and turnover in the sector.</p> <p>Polarisation is expected in the financial administration sector. There are a few large nationwide chains of accounting offices that seek active expansion by buying mainly small and medium-sized accounting offices. They also acquire companies specialising in services such as software and invoicing, which support the financial administration services. By introducing various electronic services they seek to build stronger and more efficient operations. Efficiency improvement is also sought by centralising activities and transferring routine work to low-wage countries.</p> <p>Financial administrative occupations will not disappear despite digitalisation, automation and changes in the forms of working. However, jobs and the entire sector will change; the financial administration professional of the future is first and foremost a service professional and a business consultant who is adept at utilising electronic service channels and systems.</p> <p>Contact person at the Ministry of Economic Affairs and Employment: Katri Lehtonen, Innovations and Enterprise Financing/Business Sector Services, katri.lehtonen@tem.fi, +358 29 506 4926</p> <p>Contact person at ELY Centre: Timo Metsä-Tokila; timo.metsa-tokila@ely-keskus.fi, tel. +358 40 750 2442</p>			
Publisher	Ministry of Economic Affairs and Employment		
Distributed by/ publication sales	Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi Julkaisumyynti: vnjulkaisumyynti.fi		

Sisältö

Saatteeksi	9
1 Toimialan määritelmä	11
1.2 Toimialan paikka elinkeinoelämässä.....	12
2 Kuvaus toimialan yrityksistä	15
2.2 Toimialan alueellinen jakauma.....	18
2.3 Uudet ja lopettaneet yritykset toimialalla.....	22
2.3 Työvoimaan ja osaamiseen liittyvät asiat.....	22
2.4 Markkinoiden kehitys ja näkymät.....	26
2.5 Asiakkuudet toimialalla.....	28
2.6 Alan yritysten taloudellinen tilanne.....	29
3 Polarisoituva taloushallintoala	35
3.2 Taloushallintoalaan vaikuttavia muutosvoimia.....	36
3.3 PESTEL-analyysi.....	39
3.4 SWOT-analyysi.....	41
LIITE	42
Liitetaulukko 1. Liikevaihdon, henkilöstön ja toimipaikkojen kehitys Kirjanpito- ja tilinpäätöspalveluissa vuosina 1986–2017	42
Liitetaulukko 2. Ikäjakauma vuonna 2016 taloushallintoalalla sekä yleensä työmarkkinoilla	42
Liitekuvio 1. Liike-elämän palveluiden liikevaihdon indeksisarja vuodesta 1995 vuoden 2019 toukokuuhun	43
Liitekuvio 2. Taloushallintoalan tunnuslukuja muissa maissa	44

SAATTEEKSI

Toimialaraportit-julkaisusarjassa on koottu tietoaineistoja eri lähteistä toimialakohtaisiksi perustietopaketeiksi. Näissä toimialaraporteissa käsitellään toimialan rakennetta, markkinoiden kehitystä, alan yritysten taloudellista tilaa, investointeja ja tuotekehitystä sekä tulevaisuuden näkymiä. Lähteinä käytetään viimeisintä saatavilla olevaa tilastoaineistoa ja toimialan yrittäjien, yritysten ja alan muiden merkittävien toimijoiden näkemyksiä.

Työ- ja elinkeinoministeriön Toimialapalvelu julkaisee vuosittain eri aloja käsitteleviä toimialaraportteja. Pääsääntöisesti ne käsittelevät elintarvikealaa, uusiutuvaa energiaa, puutuotealaa, kaivosteollisuutta, sosiaali- ja terveystaloutta, matkailua, liike-elämän palveluita sekä luonnontuotealaa. Toimialaraporttien lisäksi julkaistaan kerran vuodessa ajankohtaiskatsaus toimialojen näkymiin. Toimialaraporttien kanssa julkaistaan usein myös pk-toimialabarometrit, jotka käsittelevät pk-yritysten nykytilaa ja tulevaisuuden odotuksia. Pk-toimialabarometrit perustuvat työ- ja elinkeinoministeriön, Suomen Yrittäjien sekä Finnvera Oyj:n teettämään yrityskyselyyn.

Julkaisujen tarkoituksena on tuoda esille alan asiantuntijoiden näkemyksiä työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan julkisen rahoituksen suuntaamiseen sekä yritystoiminnan kehittämiseen. Ne palvelevat myös muiden sidosryhmien tarpeita.

Toimialapalvelu on työ- ja elinkeinoministeriön johdolla toimiva asiantuntijaverkosto. Se kokoaa, analysoi ja välittää tietoa yritysten toimintaympäristöstä päätöksenteon pohjaksi. Toimialapalvelun verkosto toteuttaa julkaisutoimintaa ja viestintää sekä järjestää asiantuntijaseminaareja. Julkaisut sekä uutiskirje ovat saatavissa Toimialapalvelun verkkosivuilta osoitteesta www.tem.fi/toimialapalvelu.

Taloushallintoala jakaantuu kahteen pääryhmään: tilitoimistoihin, joita nimitetään myös kirjanpitoimistoina, sekä tilintarkastustoimistoihin. Taloushallinto on vanha ja vakiintunut toimiala, joka aiemmin on keskittynyt pääasiassa lakisääteisten tehtävien hoitoon. Viime vuosien aikana alan tulevaisuudesta on keskusteltu paljon, ja alan palvelut ovat monipuolistuneet ja muuttuneet yhä enemmän asiakasyritysten liikkeenjohtoa tukeviksi

neuvontapalveluiksi. Samanaikaisesti rutiinipalvelut ovat siirtymässä osin tietotekniikan avulla hoidettaviksi. Ala on yksi keskeinen talouden osakokonaisuus, jonka arvioidaan jatkavan kasvua tulevina vuosinakin.

Omalta osaltani haluan kiittää lukuisia eri tahoja, joiden kanssa olen saanut tehdä yhteistyötä niin tämän kuin aiempien raporttien kirjoittamisessa. Toivon, että raportit edistävät suomalaisen liike-elämän palveluiden yritysten taivalta ja menestymistä.

Naantalissa elokuussa 2019

Timo Metsä-Tokila

1 Toimialan määritelmä

Tässä raportissa taloushallintoalan määrittelyn lähtökohtana käytetään toimialaluokituksen TOL 2008 mukaista toimialaluokkaa 6920: laskentatoimi, kirjanpito, tilintarkastus ja veroneuvonta. Toimialalla on kolme alaluokkaa. Ensimmäinen alaluokka on kirjanpito ja tilinpäätöspalvelut. Tähän luokkaan kuuluvat kirjanpidon ja tilinpäätöksen laadinta asiakkaan laskuun sekä palkkojen laskeminen ja liikevaihtoverolaskelmien ja reskontrien laatiminen.

Toisen alaluokan muodostavat tilintarkastuspalvelut. Tähän kuuluvat yrityksen tai muun kirjanpitovelvollisen tilinpäätöksen, kirjanpidon ja hallinnon tarkastaminen sekä tilintarkastuslaissa tai muualla, sekä lainsäädännössä edellytettyjen raporttien kuten tilintarkastuskertomuksen antaminen asiakkaan laskuun. Kolmas ja viimeinen alaluokka on muut laskentatoimen palvelut. Luokkaan kuuluvat yritysten ja luonnollisten henkilöiden tulo- ja varallisuusveroilmoitusten laadinta sekä verotukseen liittyvä neuvonta asiakkaan laskuun. Myös asiakkaan edustaminen veroviranomaisten luona muissa kuin oikeudellisissa asioissa kuuluu tähän luokkaan. Sen sijaan luokka ei sisällä laskentajärjestelmien ja muiden taloushallintoon liittyvien järjestelmien suunnittelua, joka kuuluu liikkeenjohdon konsultointiluokkaan. Luokka ei myöskään sisällä laskujen perintää eikä luottotietopalvelua.

Tilastolliset luokitukset vastaavat taloushallinnon kohdalla moneen muuhun alaan verrattuna melko hyvin toimialan jakautumista käytännössä. Kirjanpito- ja tilinpäätöspalvelua tarjoavat tilitoimistot. Tilintarkastuspalveluja tarjoavat tilintarkastustoimistot ja -yritykset. Tilastollisen luokituksen mukaista ns. muuta laskentatoimen palvelua tarjoavat kuitenkin sekä tilitoimistot että tilintarkastustoimistot, asianajo- ja lakiasiaintoimistot jne.

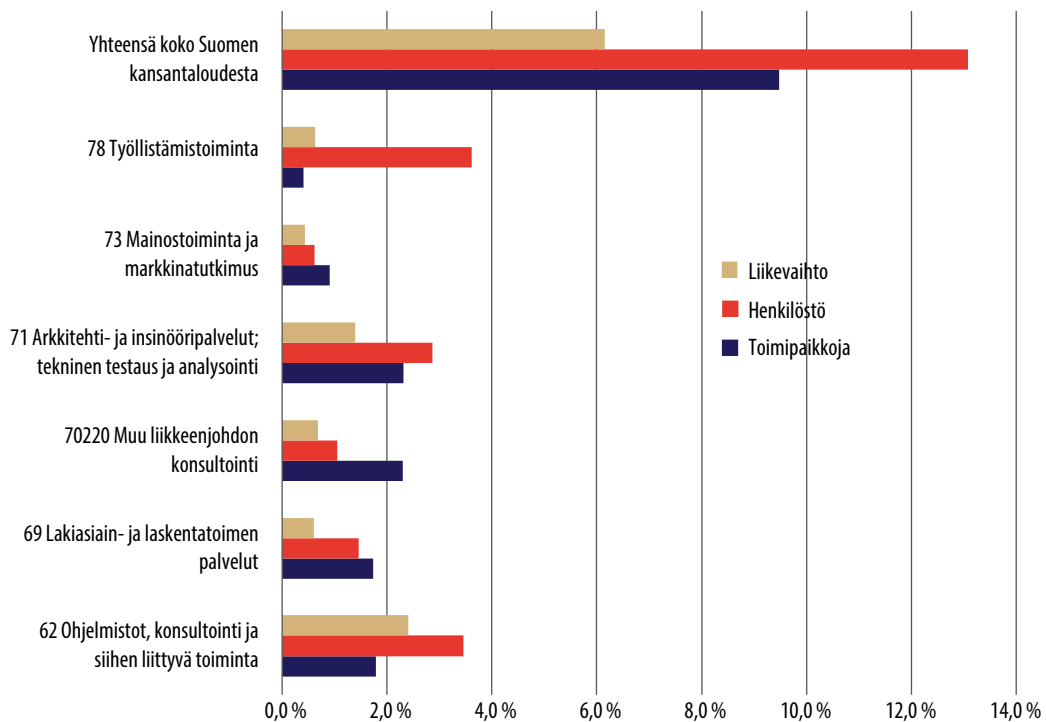
Taloushallinnon kohdalla on viime vuosina tapahtunut muutoksia, joita tilastollisilla luokituksilla on vaikea tavoittaa. Tärkein muutos lienee se, että varsinkin tilintarkastustoimistot, mutta jossain määrin myös tilitoimistot, tarjoavat yrityksille monia muita palveluja kuin edellä esitettyihin kuvauksiin sisältyvät kokonaisuudet. Hyvin yleistä on, että taloushallintoalan yritykset tarjoavat erilaista taloushallintoalan konsultointia asiakkailleen. Joiltain osin tilitoimistojen ja tilintarkastustoimistojen tehtäväkentät myös sekoittuvat toisiinsa. Osa tilitoimistoista on muuttanut toimintansa suuntaa yhä enemmän vain peruskirjanpidon pitämisestä myös yrityksen taloudellisen neuvonantajan rooliin. Yksittäisen yrittäjän

näkökulmasta katsottuna kirjanpitäjistä tai tilintarkastajista on voinut tulla jo lähes konsultin tapainen neuvoja yritykselle.

1.2 Toimialan paikka elinkeinoelämässä

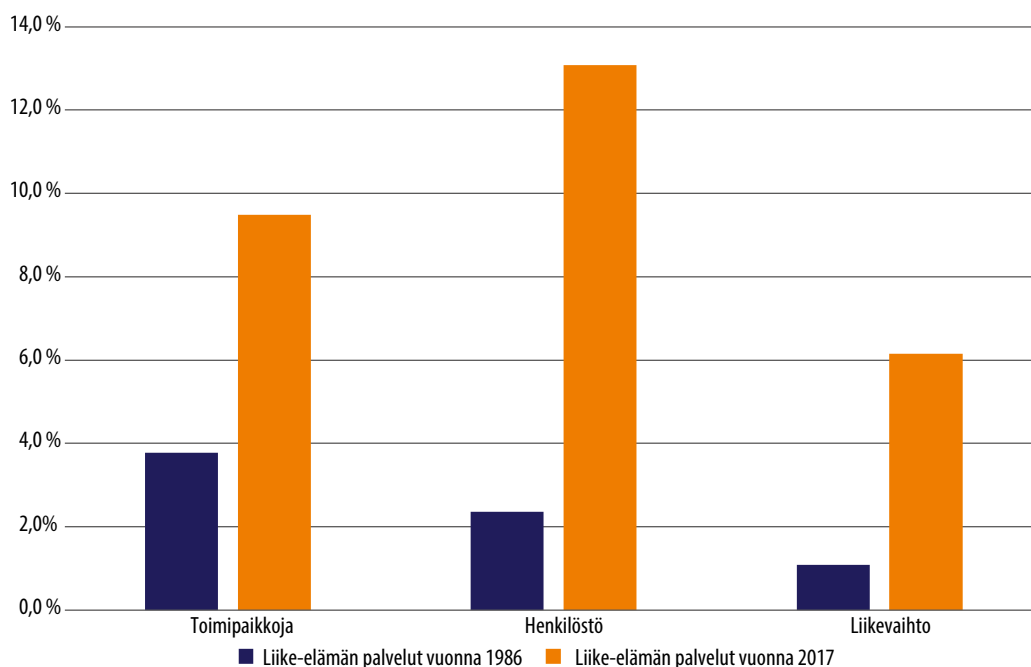
Palvelujen merkityksen kasvu on ollut jo pitkään keskeinen elinkeinoelämän kehitystä ohjaava trendi länsimaissa. Palvelujen kasvavasta roolista kertoo yhtäältä se, että kuluttajat käyttävät yhä suuremman osan tuloistaan palveluihin. Toisaalta yritysten tuotantopanoksista ja lopputuotteista aikaisempaa suurempi osa on palveluita. Palvelujen merkityksen kasvu näkyy sekä palvelualojen laajentumisena että palveluliiketoiminnan lisääntymisenä perinteisissä teollisuusyrityksissä. Kuviossa 1 on hahmotettu liike-elämän palveluiden osuutta Suomen kansantaloudesta. Kuviosta voimme havaita, että varsinkin työllisyyden ja erityisesti korkeasti koulutettujen kohdalla liike-elämän palvelut ovat erittäin merkittävä osa suomalaista elinkeinoelämää.

Kuvio 1. Liike-elämän palveluiden prosenttiosuus Suomen kansantaloudesta vuonna 2017. Lähde: Tilastokeskus, suhdannepalvelu.

Kuviossa 2 on esitetty liike-elämän palveluiden osuus suomalaisesta elinkeinoelämästä vuosina 1986 ja 2017. Kuviosta voimme havaita, miten merkittävä osa kansantaloutta liike-elämän palvelut ovat tänä päivänä. Kuviota tulkittaessa on otettava huomioon, että liike-elämän palveluiden ja tilastojen määritelmät ovat muuttuneet tarkasteluajanjaksona. Kuvio antaa kuitenkin suuntaa muutoksesta.

Kuvio 2. Liike-elämän palveluiden prosenttiosuus Suomen kansantaloudesta vuosina 1986 ja 2017.¹
Lähde: Tilastokeskus, suhdannetilastot.

Osaamisintensiivisten liike-elämän palvelujen muotoutumista omaksi kokonaisuudeksi kuvastaa alan sisäisten toimialarajojen hämärtyminen. Tyypillisin toimialarajojen hämärtymiseen liittyvä ilmiö on eri liike-elämän palvelujen siirtyminen osittain konsultoinnin alueelle. Kehitys on luonnollinen seuraus siitä, että tietotekniset ratkaisut, markkinointiin ja viestintään liittyvät kysymykset, lainopilliset kysymykset sekä taloushallinnon ratkaisut liittyvät jokainen omalta osaltaan entistä tiiviimmin asiakasyritysten strategiaan ja johtamiseen. Työn

¹ Vuonna 1986 liike-elämän palveluihin olen lukenut seuraavat toimialat: 711 Yhdyskuntasuunnittelu ja -tutkimus, 712 Rakennustekninen palvelu, 7220 Atk-suunnittelu ja ohjelmointi, 751 Liiketoiminnan ja johdon konsultointi, 752 Kirjanpito- ja tilinpäätöspalvelu, 753 Lakiasian palvelu, 7541 Mainostoimistot sekä 761 Työvoiman välitys ja vuokraus. Vuonna 2016 vastaavasti mukana ovat seuraavat toimialat: 62 Ohjelmistot, konsultointi ja siihen liittyvä toiminta, 69 Lakiasian- ja laskentatoimen palvelut, 70220 Muu liikkeenjohdon konsultointi, 71 Arkkitehti- ja insinööripalvelut; tekninen testaus ja analysointi, 73 Mainostoiminta ja markkinatutkimus sekä 78 Työllistämistoiminta.

muuttuminen yhä enemmän taloudelliseksi konsultoinniksi kirjanpito- ja tilintarkastusta harjoittavissa yrityksissä on selvästi havaittavissa. Havaintoa tukevat myös tätä selvitystä varten haastatellut henkilöt.

Taloushallintoalan osalta kytkentä ei liity varsinaiseen johdon konsultointiin vaan ennen muuta asiakasyrityksille annettaviin muihin neuvontapalveluihin, joita tarjoavat myös monen muun toimialan yritykset. Esimerkiksi yritysjärjestelyihin liittyviä neuvontapalveluja tarjotaan tilintarkastustoimistojen ohella rahoitussektorilla: erityisesti sijoitustoimintaa harjoittavat yritykset ja osin myös liikepankit tekevät näitä tehtäviä. Tilintarkastustoimistot antavat myös lainopillisia neuvoja. Työnjako asianajotoimistoihin päin on tältä osin kuitenkin melko selkeä: tilintarkastustoimisto ei edusta päämiestä eli toiminta ei kohdistu kolmansiin osapuoliin. Viime aikoina suurilla tilintarkastustoimistoilla on kytkentöjä myös ohjelmistoalaan tietojärjestelmiä koskevan konsultoinnin muodossa. Tilitoimistot puolestaan kytkee ohjelmistoalaan kirjanpidon automatisoinnin kehitys.

2 Kuvaus toimialan yrityksistä

Uusimmat toimialoittaiset tiedot toimipaikkojen lukumäärästä, henkilöstön määrästä sekä liikevaihdosta ovat saatavissa Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkatilastosta vuodelta 2017. Yritys- ja toimipaikkatilastossa ovat mukana yritykset, jotka ovat työllistäneet henkilöitä vähintään puolen vuoden ajan ja ovat arvonlisäverovelvollisia. Tietoja on saatavissa sekä toimipaikoittain että yritysten mukaan. Tässä raportissa käytetään pääosin toimipaikan mukaisia tietoja. Nämä kuvaavat toiminnan alueellista jakautumista paremmin kuin yritystason tiedot, joihin vaikuttaa emoyhtiöiden toiminnan keskittyminen pääkaupunkiseudulle.

Taulukko 1. Taloushallintoalan yritysten toimipaikat, henkilöstömäärä sekä liikevaihto alatoimialoittain.

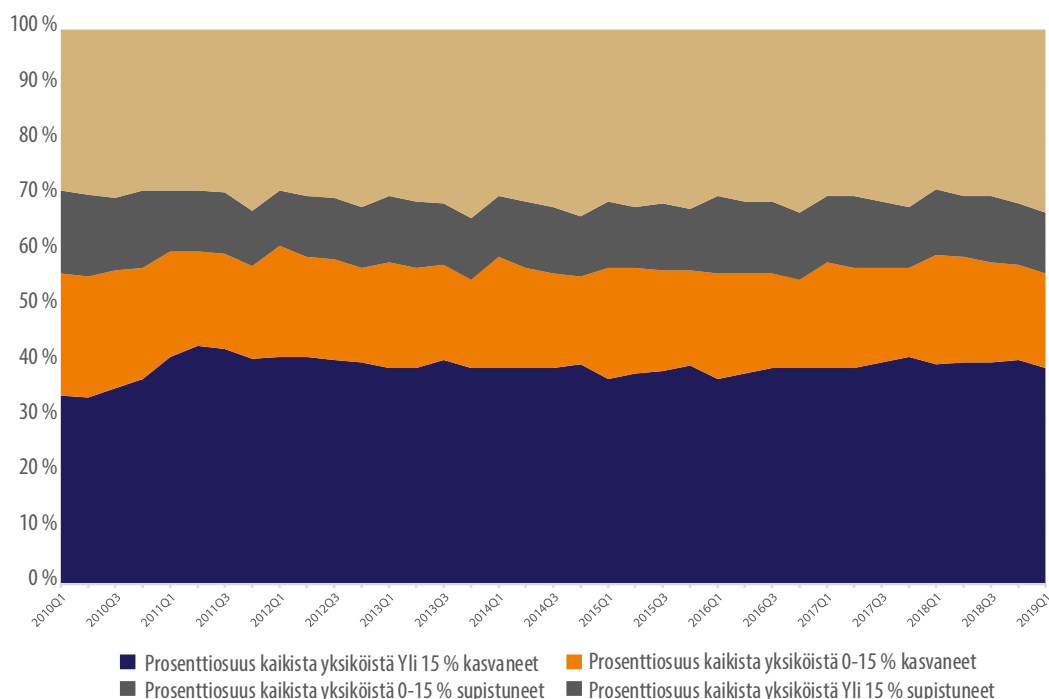
	Toimipaikkoja	Henkilöstö	Liikevaihto 1 000 euro
69201 Kirjanpito- ja tilinpäätöspalvelu	4 479	12 333	1 032 191
69202 Tilintarkastuspalvelu	568	3 865	554 122
69209 Muu laskentatoimen palvelu	75	113	15 689
Yhteensä	5 122	16 311	1 602 002

Lähde: Tilastokeskus, suhdannetilastot.

Vuonna 2017 taloushallinnon palveluiden koko liikevaihto oli reilu puolitoista miljardia euroa. Alan yritystoimintaa harjoitettiin 5 122 toimipaikassa. Henkilöstön määrä oli 16 311. Taulukko osoittaa myös, että valtaosa taloushallinnon toimipaikoista, henkilöstöstä ja liikevaihdosta on kirjanpito- ja tilinpäätöspalvelujen alatoimialalla. Tilintarkastustoiminta kattaa toimipaikoista kymmenesosan ja henkilöstöstä reilun viidenneksen; liikevaihdosta alan osuus on kolmannes. Tilintarkastusalalla toimii myös muutamia maailmanluokan suuryrityksiä, jotka kasvattavat alan työllisten ja liikevaihdon määrää merkittävästi. Muu laskentatoimen palvelu on alatoimialana hyvin pieni, mikä selittyy sillä, että esimerkiksi veroneuvonta on useimmiten muita taloushallinnon palveluja tai lainopillisia palveluja tarjoavien yritysten lisätoimintamuoto, ei yritysten ensisijainen toiminta.

Taloushallinto on toimiala, jossa muutokset tapahtuvat suhteellisen hitaasti. Osin tämä selittyy sillä, että taloushallintoalan asiakkaat eli toiset yritykset tarvitsevat taloushallintoalan palveluja, oli sitten kyseessä nousu- tai laskusuhdanne. Alan tasaista kehitystä voi kuvata monella eri muuttujalla. Kuviossa 3 on kuvattu taloushallinto-, laki- sekä liikkeenjohdon konsultoinnin alan palkkasummassa tapahtunutta muutosta. Muuttujina ovat yritykset, joiden maksama palkkasumma on joko supistunut tai kasvanut. Tarkastellun yhdeksän vuoden aikana palkkasummia kasvattaneiden ja supistaneiden yritysten määrä on ollut lähes saman suuruinen. Ainoastaan vuoden 2010 jälkeisenä aikana on nähtävissä hieman suurempaa kasvua niiden yritysten määrässä, jotka kasvattivat palkkasummia. Palkkasummaa on tässä käytetty arviona yrityksen kasvusta tai supistumisesta. Palkkasumman kasvassa yritys palkkaa lisää asiantuntijoita, kun sen toiminta kasvaa.

Kuvio 3. Muutokset yritysten suhteellisissa osuuksissa sen mukaan, onko niiden maksama palkkasumma kasvanut tai supistunut taloushallinto- ja lakiasianalalla sekä liikkeenjohdon konsultoinnissa. Lähde: Tilastokeskus, suhdannetilastot.

Kuviossa 4 on kuvattu kirjanpito- ja tilinpäätöspalvelut -alatoimialaan kuuluvien toimipaikkojen, henkilöstön ja liikevaihdon kehitys vuodesta 1986 vuoteen 2017. Kuvio on viitteellinen, sillä ko. aikajaksena on käytetty kolmea määritelmää tästä taloushallintoalan alatoimialasta. Muutokset eivät ole olleet mittavia, mutta siitä huolimatta kuvion tulokset ovat viitteellisiä. Ensimmäinen havainto on, että toimiala on kasvanut suhteellisen tasaisesti, mitä tulee toimipaikkojen ja henkilöstön määrään. Kuvioista voi päätellä myös, että vasta

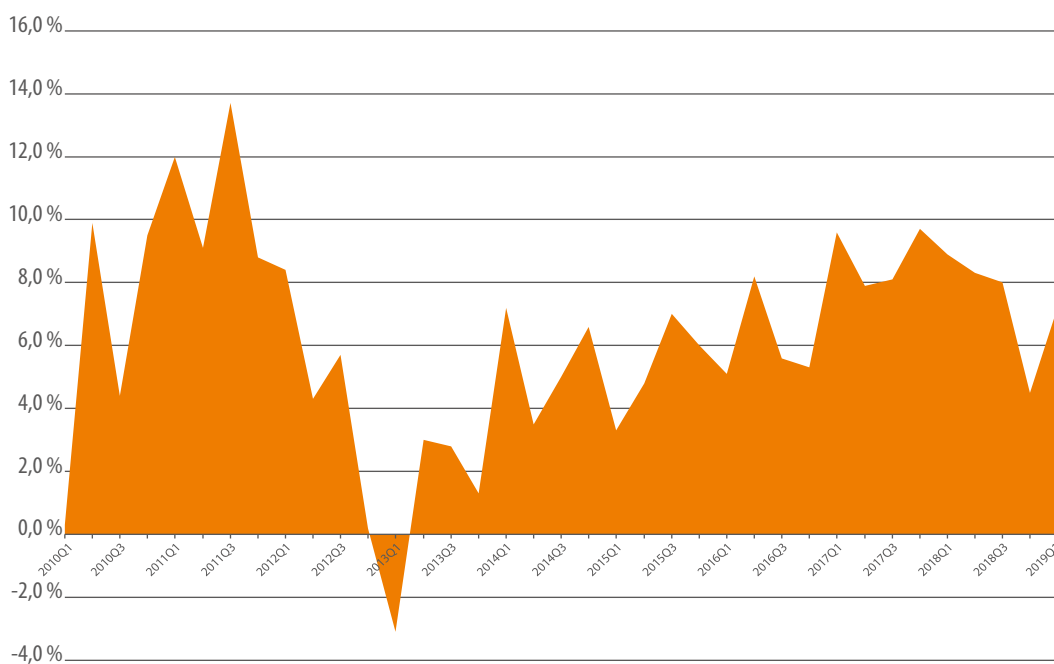
vuoden 2005 jälkeen henkilöstön määrä on kasvanut nopeammin kuin toimipaikkojen määrä eli yrityskoko henkilökunnan määrällä mitattuna on lähtenyt kasvuun. Ala kokonaisuutena on edelleen hyvin pienyritysvoittoinen, ja yritysten koon kasvu on vasta viime vuosien ilmiö. Tällöinkin kasvu on useimmin tullut yritysostojen kautta. Ilahduttavaa on kuitenkin havaita liikevaihdon kasvu. Varsinkin vuoden 2005 jälkeen se on kasvanut nopeammin kuin toimipaikat ja henkilöstö. Liikevaihdon kasvu kertoo osaltaan tehokkuuden kasvusta alalla. Liitetaulukosta 1 löytyvät tarkemmat luvut alan kehityksestä.

Kuvio 4. Liikevaihdon, henkilöstön ja toimipaikkojen kehitys kirjanpito- ja tilinpäätöspalveluissa vuosina 1986–2017. Vuosi 1986 = 100. Lähde: Tilastokeskus, suhdannepalvelut.

Vuosi	Toimipaikkoja	Henkilöstö	Liikevaihto 1.000 euro
1986	100,0	100,0	100,0
1993	280,0	150,0	220,0
1997	340,0	200,0	280,0
2000	350,0	220,0	350,0
2002	350,0	230,0	380,0
2005	370,0	230,0	390,0
2008	390,0	280,0	550,0
2011	390,0	320,0	650,0
2014	410,0	320,0	700,0
2016	400,0	310,0	730,0
2017	400,0	310,0	750,0

Kuviossa 5 on kuvattu taloushallinto- ja lakiasianalan sekä liikkeenjohdon alojen liikevaihdon kasvua neljännesvuosittain. Kasvuprosentit ovat positiivisia. Ainoastaan yhdellä vuosineljänneksellä kasvu oli negatiivista. Kuvioista on selvästi nähtävissä myös toimialoille tyypillinen kausivaihtelu.

Kuvio 5. Liikevaihdon kehitys kasvuprosentteina neljännesvuosittain taloushallinto- ja lakiasianalalla sekä liikkeenjohdon konsultoinnissa vuosina 2010–2019. Lähde: Tilastokeskus, suhdannetilastot.

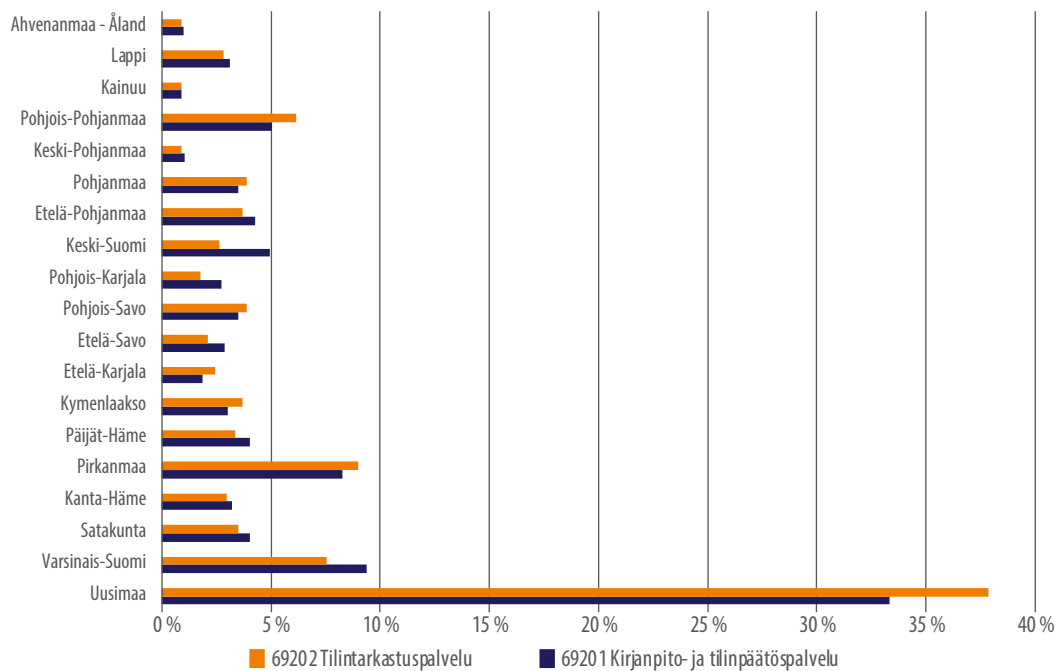
2.2 Toimialan alueellinen jakauma

Yleisesti ottaen liike-elämän palvelut ovat erittäin voimakkaasti keskittyneet Uudellemaalle ja erityisesti pääkaupunkiseudulle. Varsinkin teknisen konsultoinnin ja ohjelmistoalan lisäksi rahoitus- ja vakuutus toiminta on voimakkaasti keskittynyt suurimmille kaupunkiseuduille, erityisesti Uudellemaalle. Osaselitys ilmiölle on se, että teknisen alan koulutusta annetaan kasvukeskusten yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa, mutta paikkakunnat tarjoavat myös myönteisen innovaatioympäristön, johon uusia yrityksiä voi syntyä. Vaikka talous on globaalia ja tietoverkkojen kautta tieto-, ohjelmointi- ja suunnittelutyötä voi tehdä lähes missä vain, nousevat erilaiset innovaatiokeskittymät yhä tärkeämmiksi fyysisiksi kohtaamispaikoiksi. Vertaisoppiminen, yhteiset hankkeet, mentorointi, keskusteluyhteys rahoittajiin ja ennakkoluuloton start-up-ilmapiiri houkuttelevat usein uusia yrittäjiä ja innostus tarttuu. Innovaatiokeskittymät ovat yksi tekijä, joka nostaa maailmanluokan kaupunkien painoarvoa tulevaisuudessa.

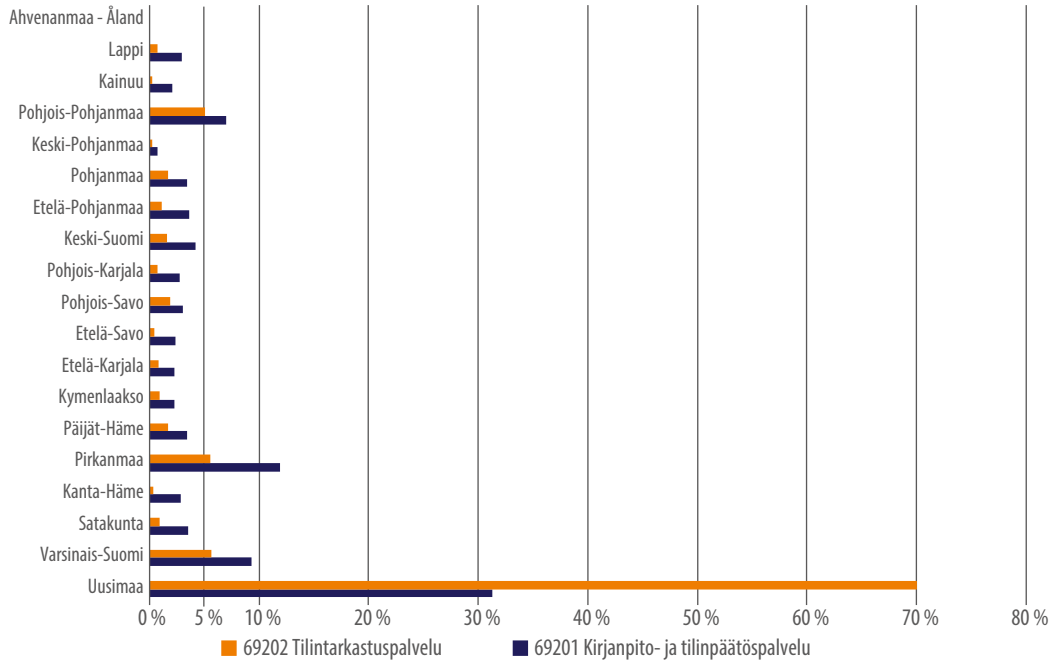
Taloushallintoala on hieman erilainen kuin tekninen konsultointi ja varsinkin ohjelmistoala. Taloushallintoalan yrityksiä on tasaisemmin ympäri maata. Kuvioissa 6, 7 ja 8 on

esitetty kirjanpito- ja tilinpäätöspalveluiden sekä tilintarkastuspalveluiden maakunnallinen jakauma niin toimipaikkojen, henkilöstön kuin liikevaihdon osalta. Varsinkin kun tarkastellaan liikevaihtoa ja henkilöstömäärää, nousee Uudenmaan osuus noin 70 prosenttiin tilintarkastuspalveluiden kohdalla. Tämä osaltaan kertoo siitä, että toimialan suuret toimijat sijaitsevat pääkaupunkiseudulla. Kuvio 9 kuvaa Helsingin osuutta lakiasiain- ja laskenta-toimen palveluiden yrityskannasta suhteessa koko maan yrityskantaan taloushallintoalan toimialoilla. Kuvio edelleen vahvistaa käsitystä siitä, että liike-elämän palvelut keskittyvät pääkaupunkiin.

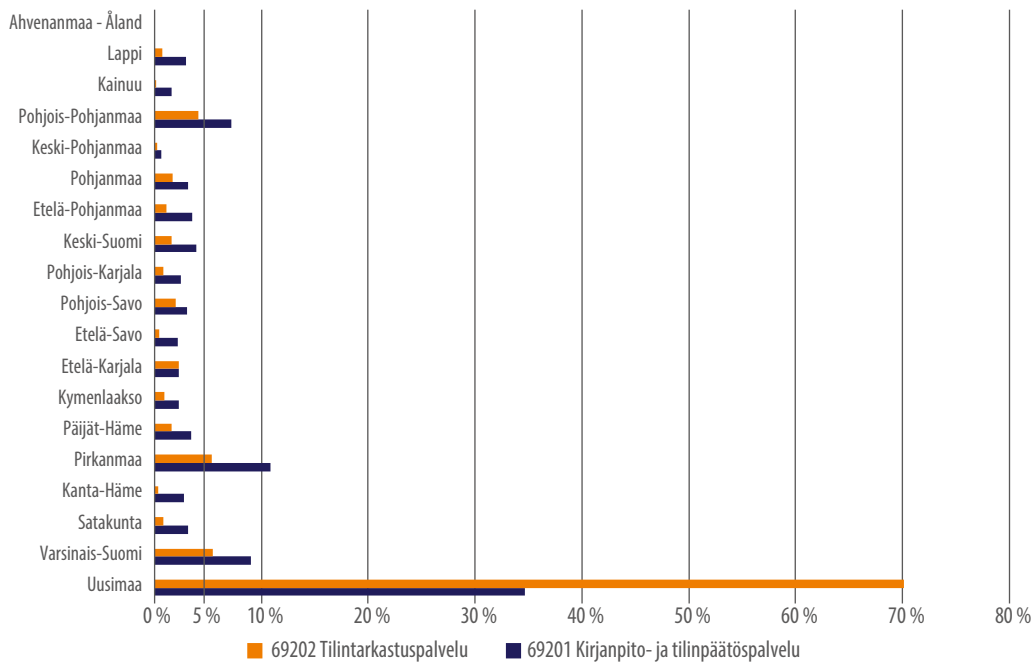
Kuvio 6. Toimipaikkojen maakunnallinen prosentuaalinen jakauma kirjanpito- ja tilinpäätöspalveluiden sekä tilintarkastuspalveluiden osalta vuoden 2017 lopulla. Lähde: Tilastokeskus.

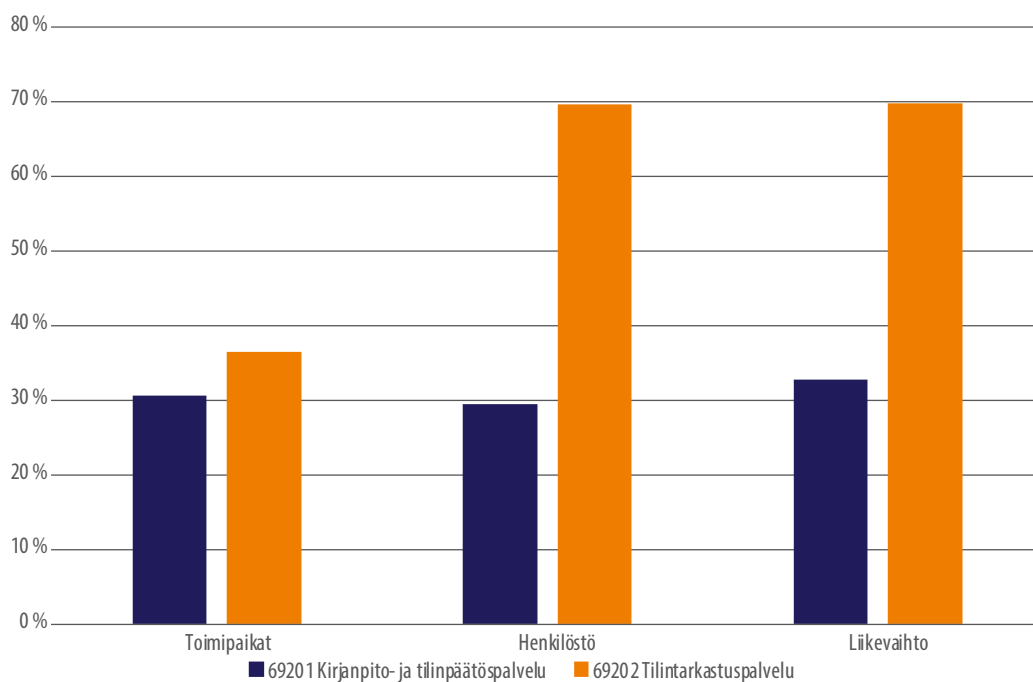
Kuvio 7. Henkilöstön maakunnallinen prosentuaalinen jakauma kirjanpito- ja tilinpäätöspalveluiden sekä tilintarkastuspalveluiden osalta vuoden 2017 lopulla. Lähde: Tilastokeskus.

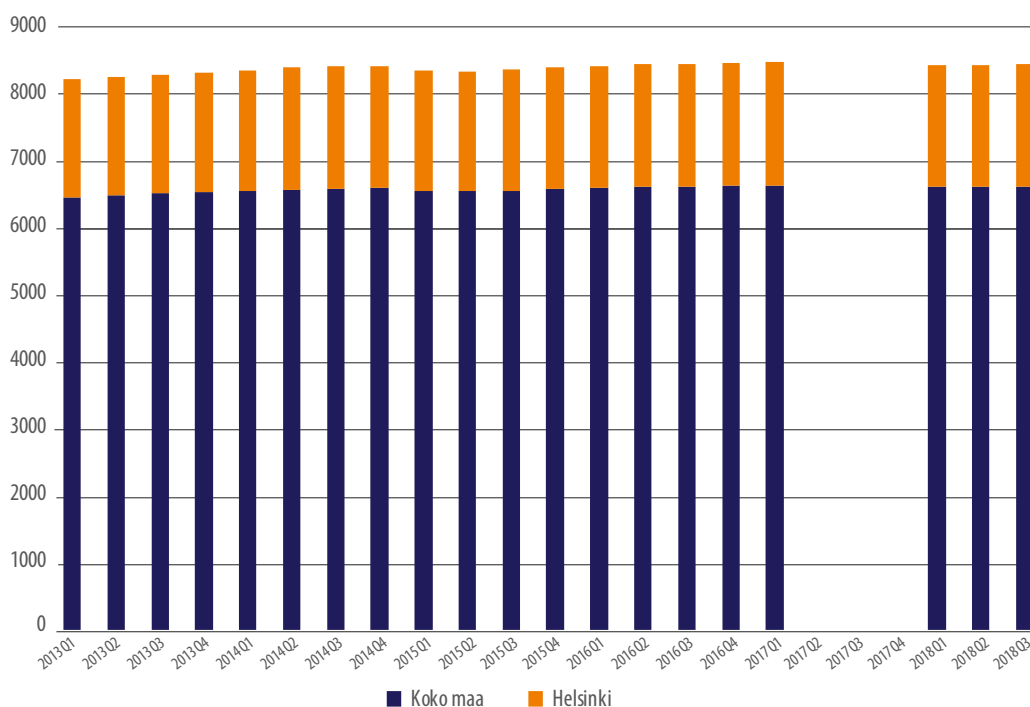
Kuvio 8. Liikevaihdon prosentuaalinen maakunnallinen jakauma kirjanpito- ja tilinpäätöspalveluiden sekä tilintarkastuspalveluiden osalta vuoden 2017 lopulla. Lähde: Tilastokeskus.

Kuvio 9. Helsingin seudun prosentuaalinen osuus kirjanpito- ja tilinpäätöspalveluista sekä tilintarkastuspalveluista vuonna 2017. Lähde: Tilastokeskus.

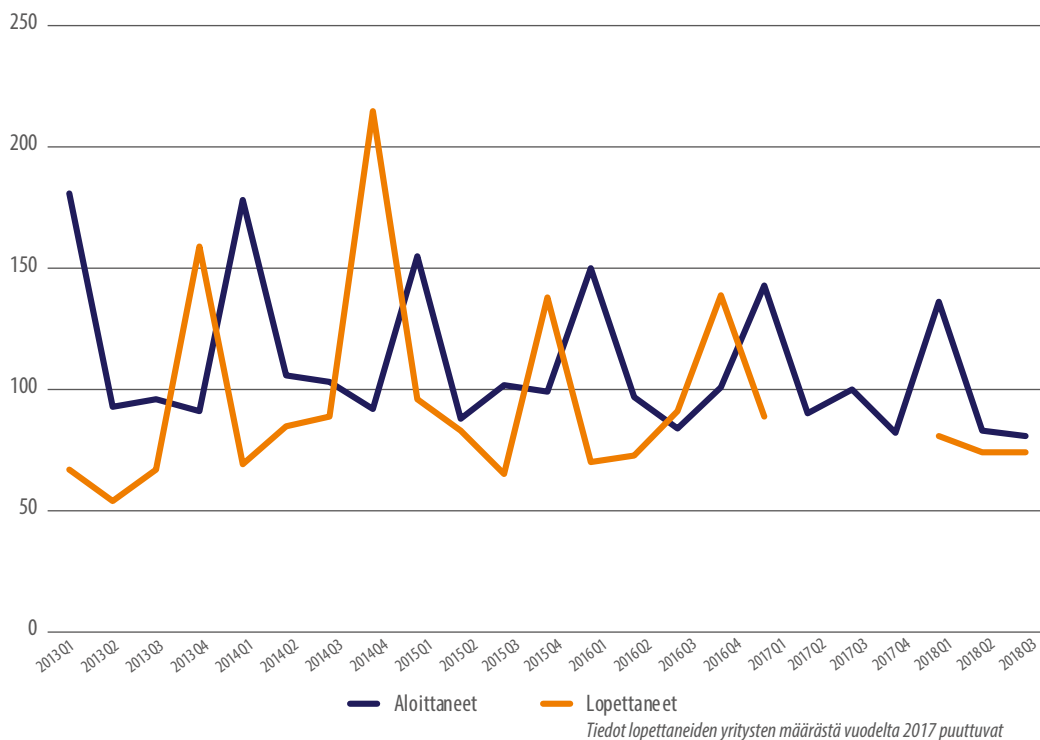
Kuvio 10. Lakiasiain- ja laskentatoimen palveluiden (TOL 69) yrityskanta neljännesvuosittain alkaen vuoden 2013 alusta koko maassa ja Helsingissä. Lähde: Tilastokeskus.

2.3 Uudet ja lopettaneet yritykset toimialalla

Kuviossa 11 on esitetty taloushallinto- ja lakiasianalalla sekä liikkeenjohdon konsultoinnissa perustettujen ja lakkautettujen yritysten määrät vuoden 2013 ensimmäisestä neljänneksestä alkaen aina vuoden 2018 kolmanteen neljännekseen saakka. Kuvion mukaan vaihtelua ko. toimialoilla on ollut, mutta kokonaisuutena yrityskanta uusiutuu suhteellisen tasaisesti ilman mittavia kasvu- tai supistumispyrähdyksiä. Tämä on osaltaan yksi merkki hyvin kypsästä elinkeinoelämän kokonaisuudesta. Vaikka alalle on periaatteessa helppo tulla, on ala hyvin vakiintunut.

Kuvio 11. Perustettujen ja lakkautettujen yritysten määrä taloushallinto- ja lakiasianalalla sekä liikkeenjohdon konsultoinnissa vuodesta 2013 alkaen. Lähde: Tilastokeskus – aloittaneet ja lopettaneet yritykset.

2.3 Työvoimaan ja osaamiseen liittyvät asiat

Tänä päivänä työntekijöiden osaaminen ja osaavan työvoiman löytäminen ovat selkeästi aiempaa enemmän puheenaiheina. Osaavan työvoiman puute on nostettu jopa Suomen

taloudellisen kasvun jatkumisen esteeksi. Monet taloushallintoalan yritykset ovat raportoineet, että eivät löydä riittävästi osaavaa työvoimaa. Alan perusopinnot suorittaneita henkilöitä löytyy työmarkkinoilta, mutta sellaisia työntekijöitä, jotka pystyvät hyvin nopeasti työskentelemään siten, että heidän työstään voidaan laskuttaa, on vaikea löytää. Samansuuntaisia puheenvuoroja on kuultu myös ohjelmistoalan yrityksiltä, teknologiateollisuuden toimijoilta ja teknisen konsultoinnin ja suunnittelun yrityksiltä. Arvioiden mukaan esimerkiksi kaikille ohjelmoijille pitäisi löytyä työtä, mutta alalla on huomattava kohtaantoongelma osaamisen ja avoinna olevien tehtävien maantieteellisen sijainnin suhteen. Yhä useammin avoimet työpaikat sijaitsevat kasvukeskuksissa ja erityisesti pääkaupunkiseudulla. Kun henkilö on työskennellyt pitkään erityisasiantuntijana jossakin ekosysteemissä, ja teknologia, ohjelmistokieli tai jokin muu muuttuu, aloittaa hän periaatteessa nollassa, vaikka alan ja ihmisten tunteminen toki auttavatkin uuden opettelussa. Yhdeksi ratkaisuksi on esitetty, että alan opintojen tulisi olla aiempaa voimakkaammin moduloituja ja alan osaajien tulisi pitää huolta siitä, että he pysyvät tekniikan, talouden ja lainsäädännön uudistumisen tahdissa.

Työvoiman kysynnän ja tarjonnan alueellinen kohtaantotilanne taloushallinnon ammateissa vuosien 2016 ja 2018 syyskuussa on esitetty maakunnittain seuraavissa kartoissa. Tarkastelu on tehty työ- ja elinkeinotoimistoon ilmoitettujen avointen työpaikkojen ja työttömäksi rekisteröityjen pohjalta. Tarkastelun ulkopuolelle ovat jääneet ne avoimet työpaikat, jotka eivät ole tulleet TE-toimiston tietoon ja työnhakijoista muut kuin työttömäksi rekisteröityneet. Varsinkin monilla teknisillä aloilla, mutta myös taloushallintoalalla, sosiaalisen median osuus on merkittävä, ja usein alalle työllistytään referenssien ja varsinkin harjoittelun kautta.

Taloushallintoalalla on monia eri työnimikkeitä. Yleisimpiä lienevät kirjanpitäjä, palkanlaskija, tilintarkastaja, talouspääällikkö ja taloushallinnon asiantuntija. Eri aloille koulututtavien henkilöiden työmahdollisuuksia voidaan mitata työvoiman kohtaannon käsitteen kautta. Työvoiman kohtaantoongelmillä puolestaan tarkoitetaan yleensä eroja työn kysynnän ja tarjonnan jakautumisessa sektoreittain.

Kuviossa 12 on esitetty kolmen taloushallintoalan ammattiryhmän kysyntätilannetta syksyllä 2016 ja kaksi vuotta myöhemmin syksyllä 2018. Perinteisesti taloushallintoalalle on riittänyt tulijoita, ja esimerkiksi alan koulutuksen saaneita työttömiä työnhakijoita on ollut tarjolla. Osaselitys tähän on se, että alan koulutusta on tarjolla useassa oppilaitoksessa eri puolella maata, joten mahdollisuus koulututtua alan osaajaksi on suhteellisen matalan kynnyksen takana. Kuvio kuitenkin kertoo, että taloushallintoalalla osaavan työvoiman saatavuus on kasvanut. Matalimman koulutusasteen ammateissa, kuten taloushallinnon toimistotyöntekijöiden keskuudessa, on edelleen työvoiman ylitarjontaa joissakin maakunnissa. Ammattibarometrin kautta muodostetaan työnantajien kuva siitä, minkälainen tilanne eri taloushallinnon ammateissa on seuraavan puolen vuoden aikana.

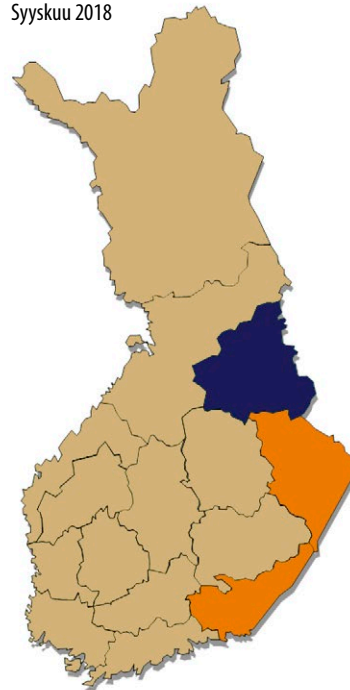
Kuvio 12. Arvio työmarkkinatilanteesta seuraavan puolen vuoden aikana eri taloushallintoalan ammateissa. Lähde: Ammattibarometri.

Taloushallinnon toimistotyöntekijät

Syyskuu 2016

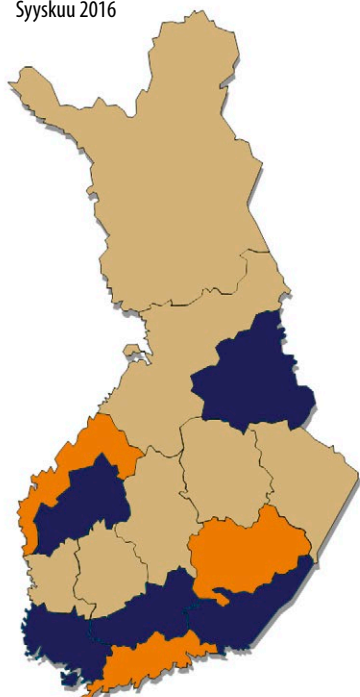
Syyskuu 2018

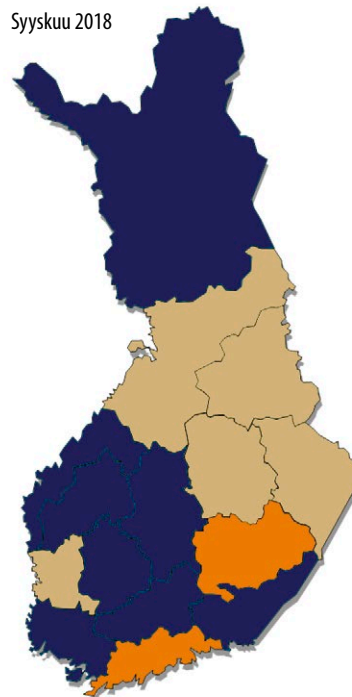
- Paljon pulaa hakijoista
- Pulaa hakijoista
- Tasapaino
- Liikaa hakijoita
- Paljon liikaa hakijoita

Kirjanpidon ja laskentatoimen asiantuntijat

Syyskuu 2016

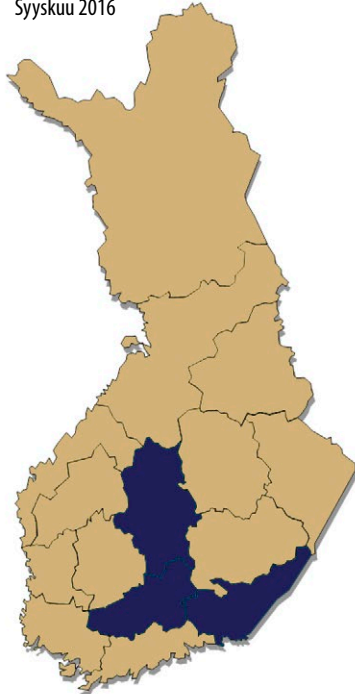
Syyskuu 2018

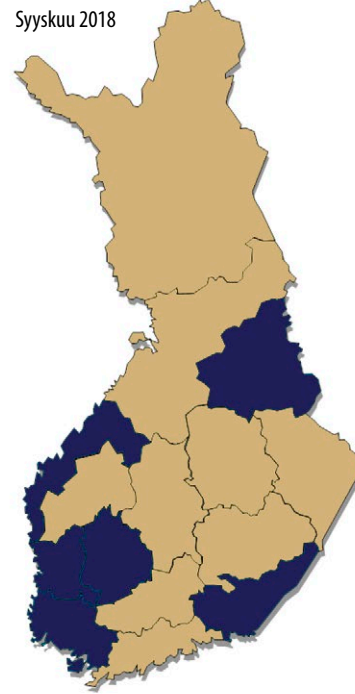
- Paljon pulaa hakijoista
- Pulaa hakijoista
- Tasapaino
- Liikaa hakijoita
- Paljon liikaa hakijoita

Palkanlaskijat

Syyskuu 2016

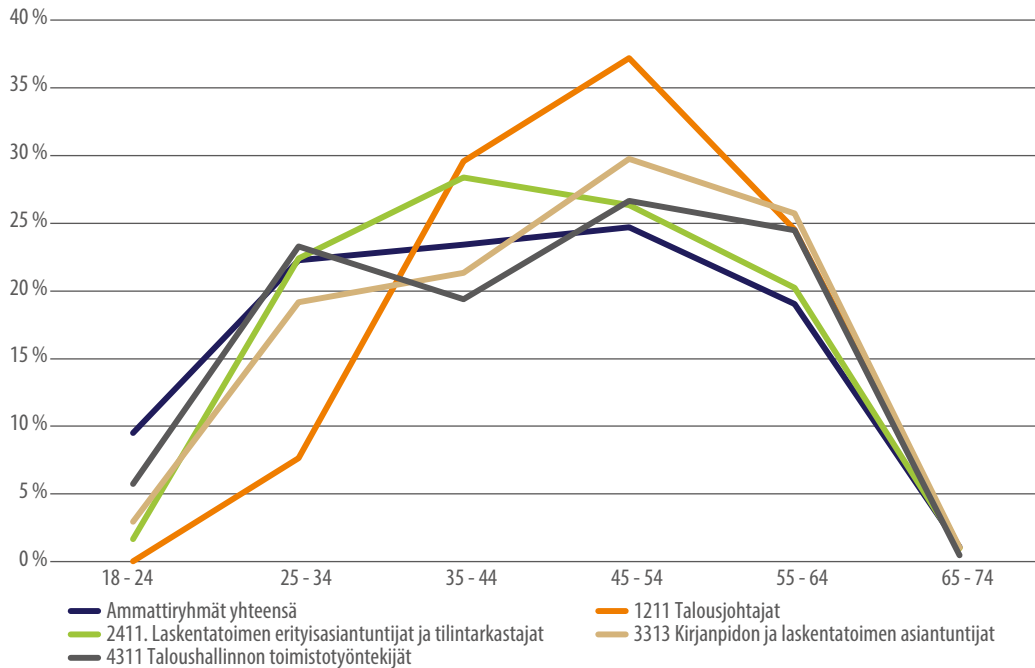
Syyskuu 2018

- Paljon pulaa hakijoista
- Pulaa hakijoista
- Tasapaino
- Liikaa hakijoita
- Paljon liikaa hakijoita

Tilastokeskuksen palkkatietojen mukana vuonna 2017 rahoitus-, vakuutus- ja laskentatöiden asiantuntijoiden mediaanipalkat olivat suhteellisen hyvät. Miesten mediaanipalkka oli 3 880 euroa kuukaudessa ja naisten vastaava palkka oli 3 077 euroa. Kuviossa 13 on esitetty eri taloushallinnon ammateissa toimivien henkilöiden ikäjakauma ikäluokittain vuonna 2016. Niissä ammateissa, joissa osaamisvaatimukset ovat korkeimmat ja koulutus on pisin, työvoima on luonnollisesti koko työvoimaan verrattuna iäkkäämpää. Liitetaulukossa 2 on tarkemmat ikäjakaumaan liittyvät tiedot.

Kuvio 13. Prosentuaalinen ikäjakauma eri taloushallinnon ammateissa ja yleensä työmarkkinoilla vuonna 2016. Lähde: Tilastokeskus, työssäkäyntitilastot.

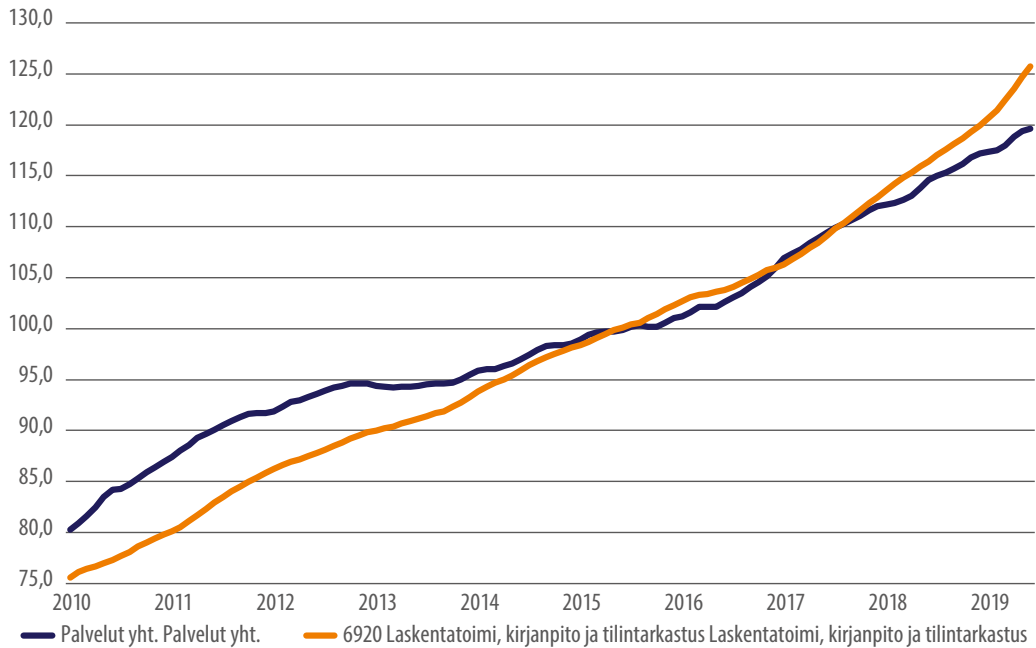

2.4 Markkinoiden kehitys ja näkymät

Markkinanäkymät taloushallintoalalle ovat tällä hetkellä hyvin positiiviset niin Suomessa kuin laajemminkin. Monet teknologiateollisuuden alat ja liike-elämän palvelut, esimerkiksi teknisen konsultoinnin markkinat, ovat kuitenkin herkäät maailmantalouden ja erityisesti julkisen sektorin kysynnän muutoksille. Taloushallintoalasta voidaan näistä poiketen todeta, että sen näkymät ovat hyvät ja suhteellisen vakaat.

Ajantasaisinta tietoa Suomen markkinoiden kehityksestä on saatavissa Tilastokeskuksen Liiketoiminnan kuukausikuvaajat -tilastosta. Tilasto kuvaa toisaalta liikevaihdon, toisaalta palkkasummien kehitystä noin kolmen kuukauden viiveellä ja siitä on saatavissa myös vuositason tietoja tarkempaa tietoa kausivaihteluista. Liikevaihdon osalta tuorein saatavissa oleva tieto on kesäkuulta 2019. Taloushallinnon palvelujen kohdalla tiedot kuvaavat koko toimialaa eli kirjanpitoa, tilintarkastusta ja veroneuvontaa. Kuvion 14 mukaan taloushallintoala on hyvin tasaisen kasvun toimiala. Kuviossa 14 on vertailun vuoksi kaikkien palveluiden suhteellisen liikevaihdon kehityskäyrä. Sekin on hyvin kasvujohteinen.

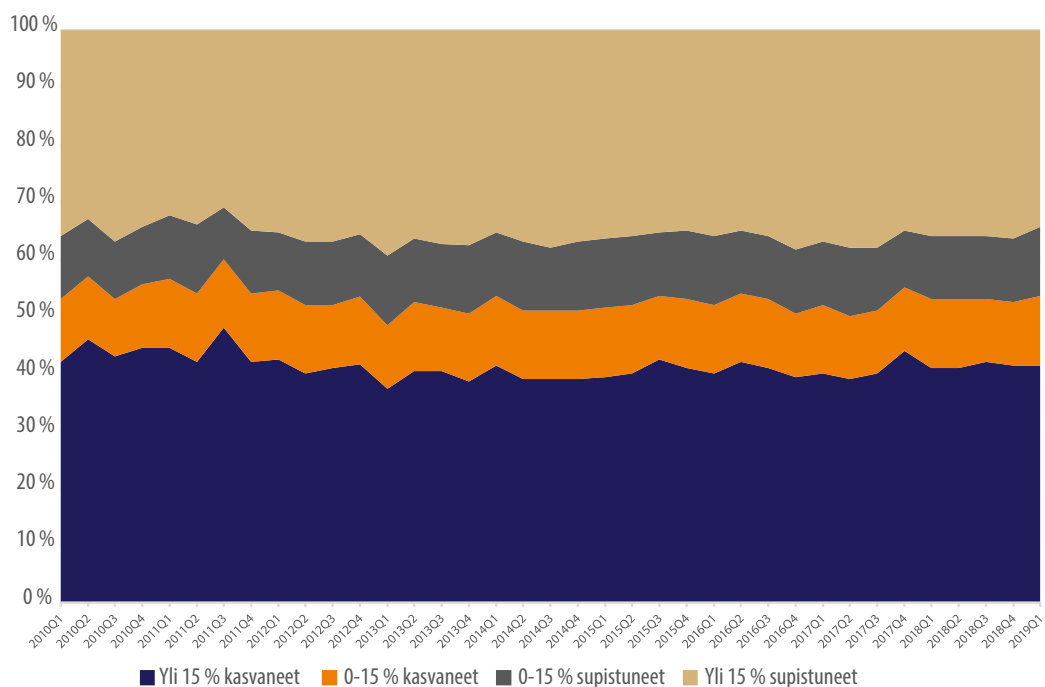
Kuvio 14. Taloushallintoalan sekä palveluiden yleensä liikevaihdon suhteellinen kehitys vuodesta 2010 vuoden 2019 kesäkuuhun. (Indeksi 2015 = 100) Lähde: Tilastokeskus, suhdannetilastot.

Tarkastelemalla Tilastokeskuksen kasvukatsausta liikevaihdon kehityksen suhteen voidaan havaita myös taloushallintoalan tasaisuus. Kuviossa 15 toimialan yritykset on jaoteltu sen mukaan, kuinka paljon niiden liikevaihto on supistunut tai kasvanut vuosineljänneksittäin. Pientä vaihtelua voidaan havaita kuviossa, mutta pääsääntö on toimialan tasainen kasvu.

Kuvio 15. Liikevaihdolla mitattuna taloushallintoalalla kasvaneet ja supistuneet yritykset vuoden 2010 ensimmäisestä neljänneksestä vuoden 2019 ensimmäiseen neljännekseen.

Lähde: Tilastokeskus, kasvukatsaus.

2.5 Asiakkuudet toimialalla

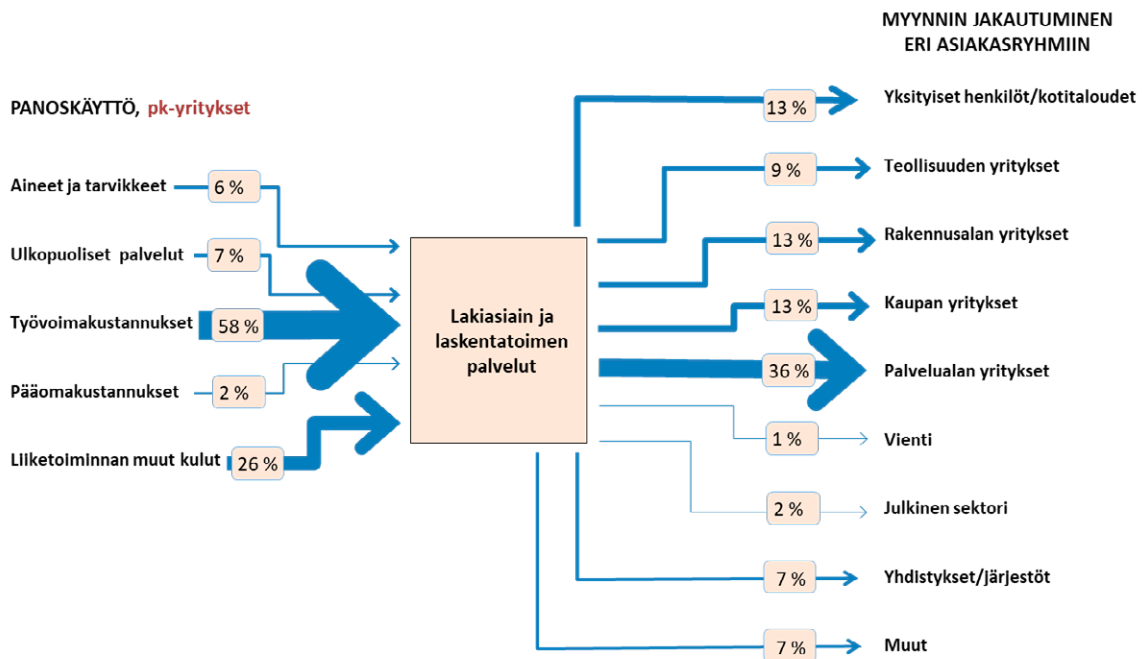
Laajasti ottaen liike-elämän palvelut ja osana sitä taloushallintoala ovat kytkeytyneet moneen muun alan toimintaan, esimerkiksi rahoitusalaan ja moniin teollisiin aloihin. Raha- ja hyödykevirtojen tarkastelu on eräs tapa kuvata alan liiketoiminnan toimintaympäristöä, yritysten kehittämistä ja investointeja. Kuviossa 16 on panoksiin liittyvissä rahavirroissa käytetty lähteenä Tilastokeskuksen tilinpäätöstilastoja vuodelta 2017. Tuotos- tai hyödykevirroissa on lähteenä käytetty Pk-yritysbarometriä. Koska Pk-yritysbarometrissä mukana ovat vain pk-yritykset, on panostarkastelukin tehty pienille, alle 10 henkilöä työllistävillä yrityksillä.

Kuvion mukaan taloushallinto- ja lakiasiainalojen panoksista työvoima kustannukset ovat suurimmat. Lähes 60 prosenttia panoksista sitoutuu työvoimaan. Tämä on hyvin luonnollista, sillä toimialalla ei tarvita mittavia investointeja fyysisiin laitteisiin. PK-yritysbarometrin avulla on kuviossa 16 hahmoteltu ko. toimialojen asiakaskuntia. Suurin yksittäinen ryhmä reilulla kolmanneksella ovat muut palvelualan yritykset. Huomioitavaa on, että kuvion mukaan 13 prosenttia asiakaskunnasta on yksityishenkilöitä. Tämä selittyy osin sillä, että

vertailussa ovat mukana lakiasiaintoimistot, joiden asiakkaista osa on yksityishenkilöitä ja kotitalouksia.

Kuvio 16. Raha- ja hyödykevirrat lakiasia- ja taloushallinnon toimialalla (TOL 69).

Lähde: Tilastokeskus, tilinpäätöstiedot sekä Pk-yritysbarometri 2017.

2.6 Alan yritysten taloudellinen tilanne

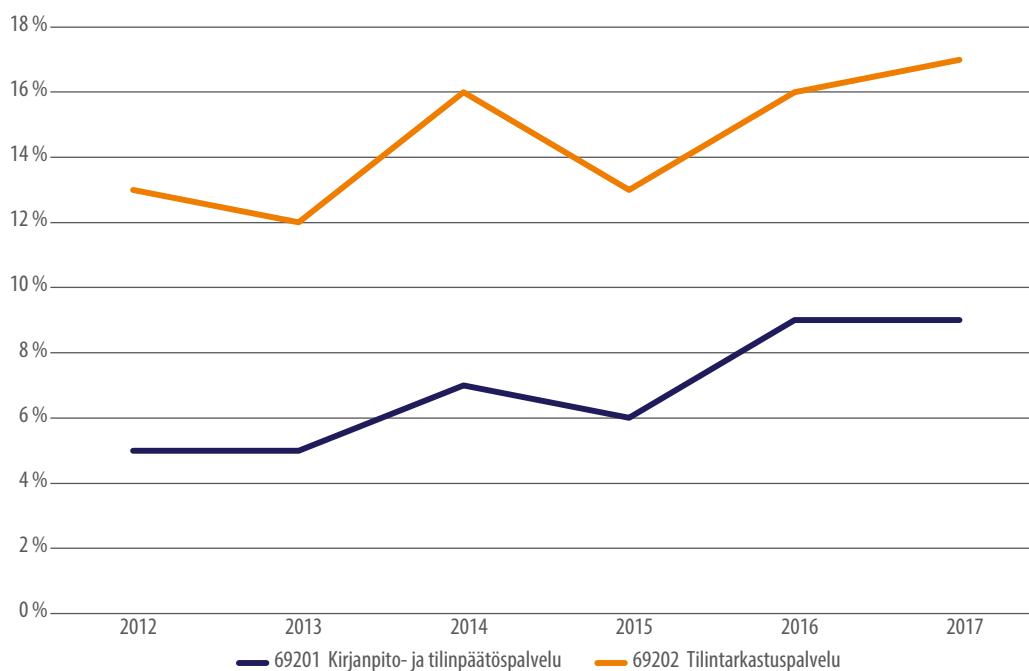
Kannattavuus

Yrityksen tärkeimpänä toimintaedellytyksenä on pidetty kannattavuutta. Jos yrityksen kannattavuus on heikko, ei sillä ole elämisen edellytyksiä, jolloin toiminta joudutaan ennen pitkään lopettamaan. Heikko kannattavuus merkitsee sitä, että yritys tuottaa tappiota ja syö omaa pääomaansa, joka väistämättä loppuu jossain vaiheessa. Taloushallintotoimialan tilanne on taloudellisten tunnuslukujen valossa ollut suhteellisen hyvä eikä mitään mittavaa vuosittaista poikkeamaa ole ollut havaittavissa.

Kuviossa 17 esitellään taloushallintoalan kahden pääasiallisen alatoimialan kannattavuutta käyttöprosenttien sekä tilikauden tulosprosentin avulla. Käyttökateprosentti kertoo,

kuinka paljon yrityksen liikevaihdosta jää katetta, kun siitä vähennetään yrityksen toimintakulut, ja liiketulosprosentti puolestaan kertoo, kuinka paljon varsinaisen liiketoiminnan tuotoista on jäänyt jäljelle ennen rahoituseriä ja veroja suhteutettuna liikevaihtoon. Käyttökateprosentti huomioi toimintakulujen lisäksi myös yrityksen käyttöomaisuuden kulumisen eli poistot. Se soveltuu sekä yksittäisen yrityksen kehityksen, että saman toimialan yritysten väliseen vertailuun. Varsinkin tilintarkastustoiminnan käyttökateprosentti on erittäin hyvällä tasolla.

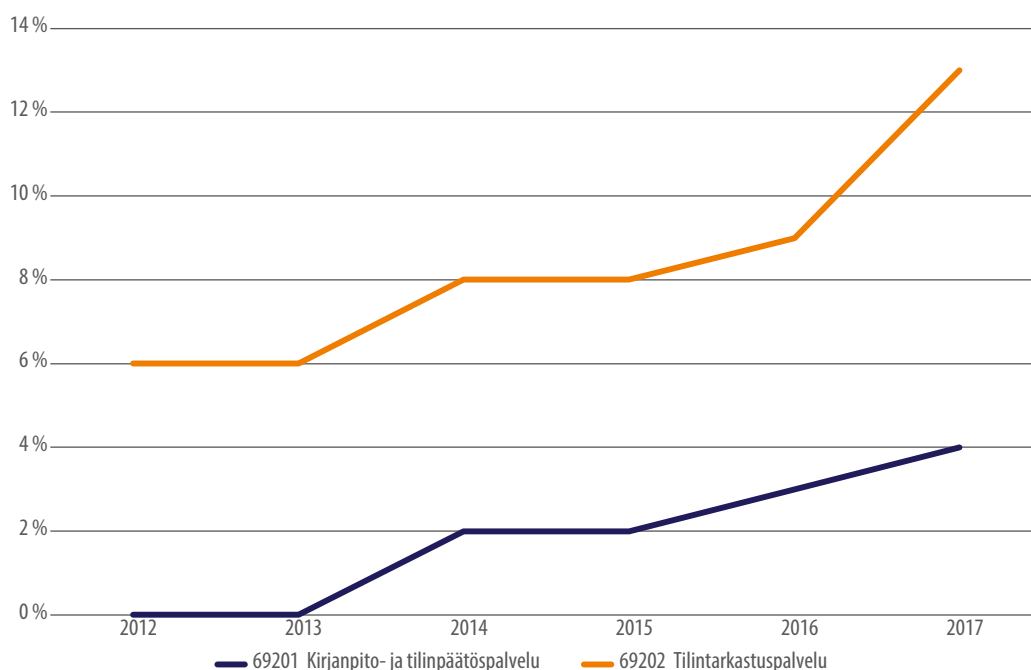
Kuvio 17. Käyttökateprosentti taloushallinnon toimialoilla vuosina 2012–2017 mediaaneina. Lähde: Tilastokeskus – Yritys- ja toimipaikkatilastot.

Kuviossa 18 on esitetty taloushallintoalan nettotulosprosentit vuosilta 2012–2017. Nettotulosta pidetään yleisesti yrityksen varsinaisen toiminnan tuloksena. Se on käytännössä yrityksen omistajille jäävä osuus tilikauden tuloksesta ja toimii useimmiten mm. voitonjakopäätösten pohjana. Nettotuloksessa ei ole mukana tuloslaskelman satunnaisia eriä ja tilinpäätössiirtoja, joten se ei välttämättä ole sama kuin tuloslaskelman viimeisen rivin voitto tai tappio. Positiivinen nettotulos ilmaisee, että yritys on pystynyt selviytymään varsinaisella liiketoiminnallaan lainojen koroista sekä käyttöpääoman ja investointien omarahoituksesta. Käyttökateprosentin tavoin nettotulosprosentti on tilintarkastustoiminnassa huomattavasti korkeampi kuin kirjanpito toiminnassa. Se, että vuosina 2012 ja 2013 nettotulosprosentti oli kirjanpito toiminnassa nolla, kertoo myös siitä, että toimialalla kilpailu on

kovaa ja että hintojen nostaminen kannattavuuden parantamiseksi ei ole kovin yksinkertaista.

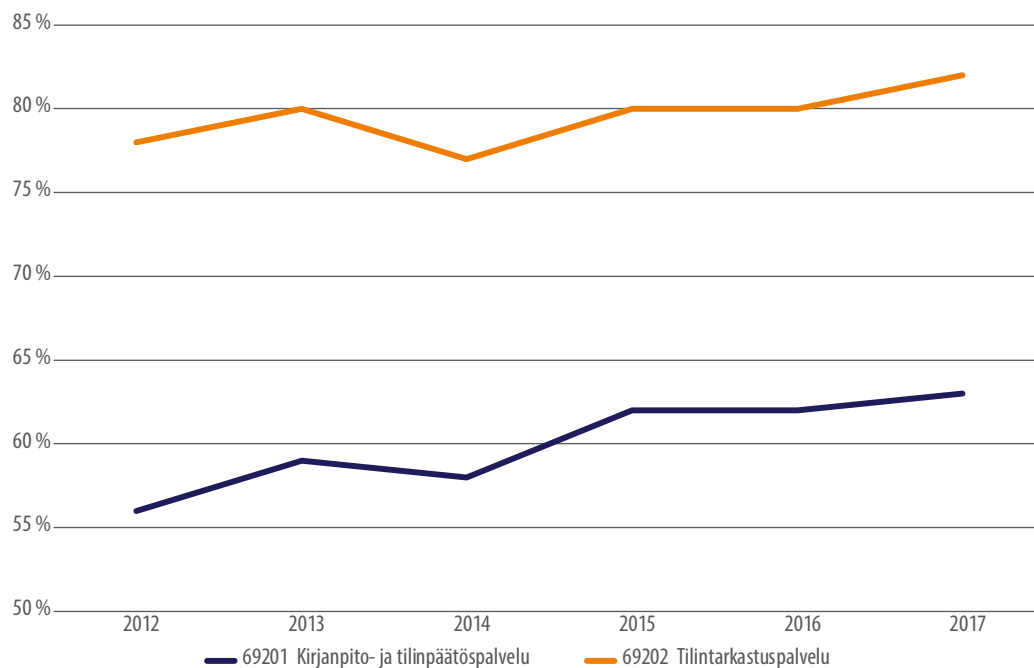
Kuvio 18. Nettotulosprosentti taloushallinnon toimialoilla vuosina 2012–2017 mediaaneina. Lähde: Tilastokeskus – Yritys- ja toimipaikkatilastot.

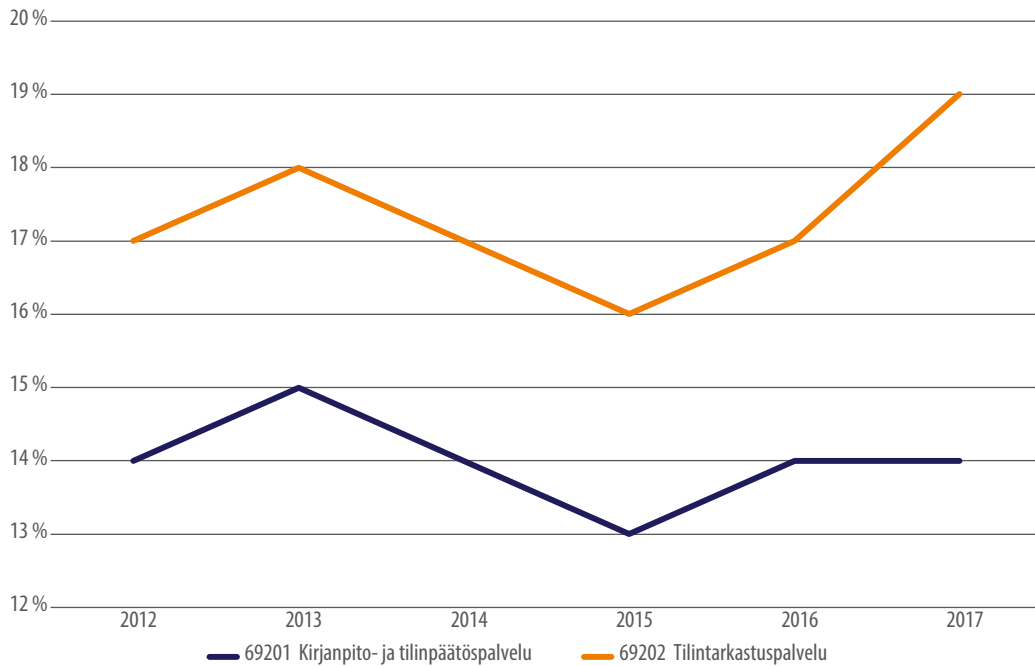
Vakavaraisuus

Hyvä kannattavuus ei tavallisesti yksin riitä pitämään yritystä pinnalla, jos sen rahoitus ei ole kunnossa. Vaikka toiminta ei olisikaan tappiollista, voi kannattavuus olla kuitenkin niin heikko tai velkaantuneisuus niin suuri, ettei sillä kyetä kattamaan yrityksen rahoituksellisia velvoitteita, kuten lainojen korkoja ja lyhennyksiä. Tällöin heikko rahoitusrakenne voi olla syynä yrityksen vaikeuksiin. Omavaraisuusaste mittaa yrityksen vakavaraisuutta, tappion sietokykyä sekä kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäimellä. Tunnusluvun arvo kertoo, kuinka suuri osuus yhtiön varallisuudesta on rahoitettu omalla pääomalla. Mitä korkeampi yrityksen omavaraisuusaste on, sitä vakaammalle pohjalle yrityksen liiketoiminta rakentuu. Kuviosta 19 voimme havaita, että taloushallintoalan omavaraisuusaste on pysynyt hyvällä tasolla tarkasteluajan kohdan ajan.

Kuvio 19. Omavaraisuusaste taloushallinnon toimialoilla vuosina 2012–2017 mediaaneina. Lähde: Tilastokeskus – Yritys- ja toimipaikkatilastot.

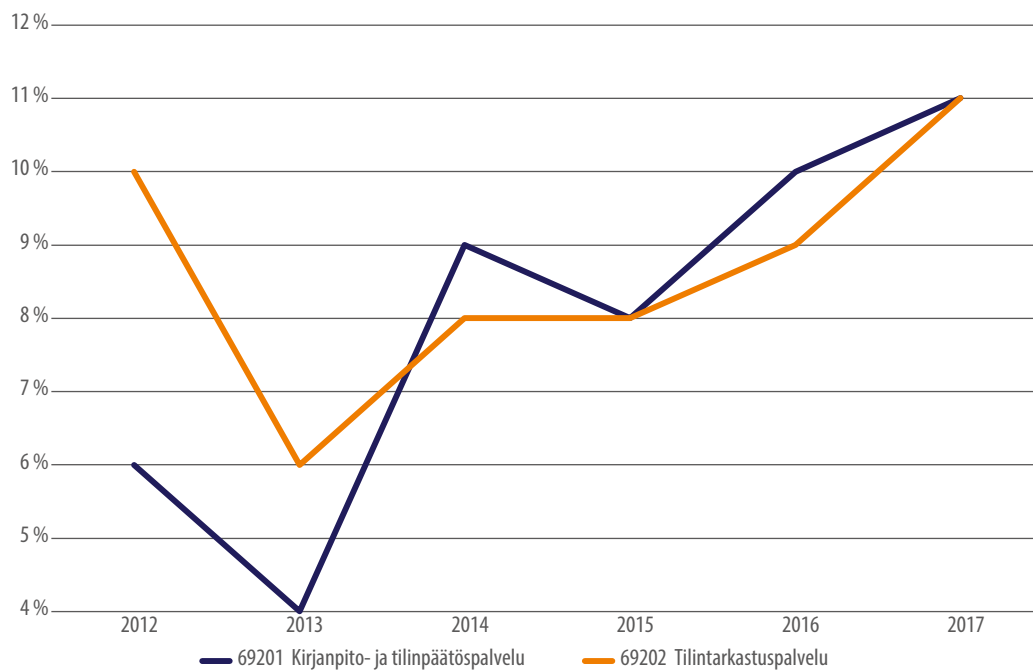
Kuviossa 20 on esitetty taloushallintoalan velkaantuneisuusaste. Velkaantuneisuusaste mittaa yrityksen velkojen suhdetta toiminnan laajuuteen. Tunnusluvussa yrityksen kokonaisvelat suhteutetaan liikevaihtoon. Lähes kaikilla liike-elämän palveluiden toimialoilla ja erityisesti taloushallinnossa on monia muita toimialoja vähemmän investointeja. Tästä syystä myöskään velkaantuneisuusaste ei ole kovin korkea.

Kuvio 20. Velkaantuneisuusaste taloushallinnon toimialoilla vuosina 2012–2017 mediaaneina.**Lähde: Tilastokeskus – Yritys- ja toimipaikkatilastot.**

Pääoman käytön tehokkuus

Viimeisenä taloushallintoalan yritysten taloudellisen tilanteen mittarina käytetään pääoman käytön tehokkuuteen liittyvää pääoman kokonaistuotto prosenttia. Käyttöpääoma mittaa yrityksen juoksevaan toimintaan sitoutuvan rahoituksen määrää ja siten myös pääoman käytön tehokkuutta. Käyttöpääomaprozentissa käyttöpääoma suhteutetaan liikevaihtoon, koska sen erät ovat riippuvaisia liikevaihdon määrästä. Käyttöpääomaprosenttia voidaan vertailla pääasiassa vain saman toimialan yritysten kesken. Taloushallintoalalla näyttäisi siltä, että viime vuosina pääoman tuotto prosentti olisi nousujohteinen.

Kuvio 21. Pääoman tuotto prosentti taloushallinnon toimialoilla vuosina 2012–2017 mediaaneina.
Lähde: Tilastokeskus – Yritys- ja toimipaikkatilastot.

3 Polarisoituva taloushallintoala

Keskustelut useiden taloushallintoalan asiantuntijoiden ja yrittäjien kanssa viittaavat siihen, että varsinkin kirjanpito- ja tilinpäätöstoiminta polarisoituu toimialana tulevaisuudessa. Toisaalta alalla on muutamia isoja koko valtakunnan alueella toimivia tilitoimistoketjuja, jotka aktiivisesti laajentuvat ostamalla pääasiassa pieniä ja keskisuuria tilitoimistoja. Ne hankkivat omistukseensa myös taloushallintoalaa tukevia asiantuntijayrityksiä kuten ohjelmisto- ja laskutusalan yrityksiä. Näin ne pyrkivät vahvistamaan ja tehostamaan toimintaansa ottamalla käyttöön erilaisia sähköisiä palveluja. Tehokkuutta haetaan myös keskittämällä toimintoja ja siirtämällä rutiinitöitä esimerkiksi Espanjan aurinkorannikolle.

Toisaalta nyt on otollinen aika laajentua yrityskauppojen kautta, sillä taloushallintoalalla yrittäjäkunta on ikääntynyttä eikä jatkajaa välttämättä löydy omasta toimistosta. Panostukset sähköisiin palveluihin ovat kuitenkin niin kalliita, ettei kaikilla toimistoilla ole niihin varaa. Tämä voi olla myös yksi syy siihen, että yrittäjä päättää myydä oman liiketoimintansa.

Tilitoimistoa ostettaessa keskeistä on ostettavan tilitoimiston asiakaskunta, mutta toisaalta oston perimmäisenä syynä voi olla myös osaava henkilökunta. Vaikka alalle koulutetaan alan perusteet osaavaa henkilökuntaa, on todellisten ammattilaisten rekrytointi vaikeutunut viime vuosina. Alalla on havaittavissa myös kilpailua palkoilla.

Taloushallintoalan polarisoitumisen toinen ääripää ovat voimakkaasti henkilökohtaiseen palveluun panostavat, usein hyvin pienet tilitoimistot. Samalla kun suuret alan toimijat keskittävät palveluja ja ohjaavat pienyrittäjiä esimerkiksi puhelinpalvelun piiriin, pienet paikalliset tilitoimistot erottuvat sillä, että ne antavat mahdollisimman kokonaisvaltaisen palvelun yhdestä paikasta, eikä kaikesta välttämättä veloiteta. Usein pienyrittäjät ovatkin hyvin uskollisia asiakkaita eivätkä halua vaihtaa henkilökohtaista palvelua halvempaan, mutta keskitettyyn palveluun.

Pienillä tilitoimistoilla on myös omat haasteensa. Usein niiden yrittäjät ovat ikääntymässä ja yhden asiantuntijan merkitys yritykselle on erittäin suuri. Samoin kuin esimerkiksi

Verohallinto siirtää palvelujaan sähköiseen muotoon, voi tämä tarkoittaa sitä, että pienen tilitoimiston on myös investoitava sähköisten järjestelmien kehittämiseen.

Kuviossa 22 olen tarkoituksella asettanut taloushallinnon ketjut ja paikallisesti toimivat pienet tilitoimistot vastakkain. Todellisuus ei ole näin yksinkertainen, mutta kuvan kautta voidaan pohtia koko alan kehitystä ja kehityssuuntia.

Kuvio 22. Polarisoitunut taloushallintoala.

3.2 Taloushallintoalaan vaikuttavia muutosvoimia

Digitaalisuus lävistää kaiken toiminnan

Uusi teknologia ja digitaalisuus eivät voi olla erillinen osa liiketoimintaa, vaan niiden pitää olla osa yrityksen jokaista prosessia ja funktiota. Näin digitaalisuudesta muodostuu myös uusi osaamisvaade kaikille työntekijöille, ei ainoastaan tietotyötä tekeville henkilöille. Tällä hetkellä moni julkisen hallinnon ja yrityksen prosessi on vain osittain digitalisoitu tai jopa kokonaan digitalisoimatta. Työtä tällä saralla Suomessa riittää runsaasti, ja ajan myötä maan hallituksen näkyvät painotukset digitalisoinnin edistämiseen alkavat tuottaa tulosta. Taloushallinnossa sähköisillä järjestelmillä on suhteellisen pitkä historia, mutta siitä huolimatta työtä on vielä paljon jäljellä. Automatisoimalla eri työvaiheet työntekijöiden aikaa voidaan vapauttaa huomattavasti enemmän tuottavampaan työhön.

Perinteisesti myyjällä on aina ollut enemmän tietoa tuotteesta ja palvelusta kuin ostajalla. Digitaalisessa toimintamallissa tämä ei enää pidä paikkaansa, vaan verkon tarjoama tieto siirtää valtaa ostajalle. Digitaalisessa ympäristössä tiedon asymmetria vähenee. Verkon

ansiesta kuluttajalla on pääsy valtavaan määrään tietoa, joka liittyy eri tuotteisiin ja palveluihin. Myyjä ei voi enää kontrolloida ja annostella ostajalle tarjottavaa tietoa, vaan ostaja voi itse tehdä hintavertailuja ja lukea muiden arvioita tuotteen tai palvelun laadusta ja toimivuudesta. Yritys löytää itsensä tilanteesta, jossa asiakas voi esimerkiksi sanoa myyjälle tuotteen hinnan olevan väärä, on sitten kyse kulutustavaran ostamisesta tai taloudellisten palveluiden hankinnasta.

Sähköisten toiminta-alustojen lisääntyminen vaikuttaa myös itse myyntityön sisältöön ja käytäntöihin. Myyjän tuleekin jatkossa saada mahdollisimman paljon tietoa ostajasta etukäteen. Digitaalisessa liiketoiminnassa myös arvoketjujen sisällä olevat välikädet häviävät. Esimerkiksi kirjapainoalan toimintamallit, tuotteet ja jakelukanavat ovat muuttuneet viime vuosina juuri digitaalisuuden vuoksi. Fyysisesti erillään olevat toimijat luovat uusia liiketoimintamalleja, joissa lisäarvo syntyy uudella tavalla. Usein yritys siirtyy suoraan asiakasrajapintaan, jolloin asiakkaan kohtaamisesta tuleekin suurin haaste.

Jatkossa kirjanpitäjänkin tulee osata käyttää yhä enemmän myös erilaisia tietoteknisiä sovelluksia. Ehkä on hyvin luontevaa, että nuorilla sukupolvilla kynnys ottaa käyttöön erilaisia tietoteknisiä laitteita on matala. Asiaan liittyvä mielenkiintoinen havainto nousi esille keskusteltaessa eteläsuomalaisen konepajayrittäjän kanssa. Hän totesi, että kun he etsivät robottiohjatun hitsauslaitteen ohjaajaa avoimeen paikkaan, he saavat useita hakemuksia, mutta kun he etsivät esimerkiksi särmääjää, heillä on vaikeuksia täyttää avoin työpaikka. Nuoret hakeutuvat mieluummin sellaisiin ammatteihin, joissa voi olla tekemisissä tietotekniikan kanssa. Perinteinen särmääjän työ on pitkälle käsityövoittoista työtä.

Osaamisen valttikortti

Koulutusalan asiantuntijat korostivat sitä, että kaikkien työntekijöiden tulee päivittää omaa osaamistaan ja samalla mielellään oppia jotain uutta, joka antaa mahdollisuuksia kehittää omaa työtä ja tarvittaessa löytää uutta työtä. Moni tämän päivän työntekijä voi ajautua eräänlaiseen ”moniduunitalouteen”, jossa oman osaamisen mukaan työtä tehdään usealle työnantajalle yhtä aikaa. Vaikka tämän kaltaisessa tilanteessa työ voi olla vapaampaa, nähdään silti osaamisen ylläpitämisen olevan ainoa turva nykyajan hyvin nopeasti muuttuvilla työmarkkinoilla. Moni haastateltu asiantuntija haastoikin julkisen koulutusjärjestelmän etsimään uusia osaamisen kehittämisen väyliä, sillä nykymuotoisen muodollisen koulutuksen painoarvo vähenee jatkuvasti.

Kirjanpitäjästä konsultiksi

Toisin kuin usein kuulee väitettävän, digitalisoituminen, automaatio ja työn tekemisen muotojen muuttuminen ei tarkoita taloushallinnon ammattikunnan katoamista. Kyse on työtehtävien ja toimialan uudistumisesta. Uuden ajan taloushallinnon ammattilainen on

ennen kaikkea palveluammattilainen ja eräänlainen yrityskonsultti. Taloushallinnon ammattilaisten tulevaisuudesta on keskusteltu vilkkaasti eri foorumeilla. Toiset puhuvat ammattikunnan katoamisesta tai ulkoistamisesta halvan työvoiman maihin, toiset ammattikunnan uudesta noususta.

Alan digitalisoituminen on jo pitkällä, ja kehitys tällä tiellä kiihtyy koko ajan. Sen myötä monet rutiinit siirtyvät ihmisiltä koneille. Esimerkiksi kuitit voi nykyään kuvata kännykällä ja laittaa sähköisesti suoraan kirjanpitäjälle sen sijaan, että paperiversioita keräiltäisiin erikseen.

Lukujen, kuittien ja kulujen kirjaamisen sijasta tulevaisuuden kirjanpitäjä pystyy ja lostamaan numeroista liiketoiminnan kehittämisen kannalta keskeistä informaatiota, joka parhaimmillaan katsoo menneisyyden lisäksi myös eteenpäin laatimalla asiakkaalle esimerkiksi kassavirtaennusteita. Tämä vaatii alan ammattilaisilta yhä parempaa toimialatuntemusta. Konsultoivan ja eteenpäin katsovan otteen myötä taloushallinnon tehtävä siirtyy tukitoiminnosta yhä lähemmäs liiketoiminnan strategista kehittämistä, mikä vaatii paljon myös alan ammattilaisten koulutukselta. Substanssiosaaminen on edelleen kaiken perusta, mutta sen lisäksi alan tulevien ammattilaisten on hallittava entistä laajemmin liiketoiminnan perusteita ja ymmärrettävä oman roolinsa tarjoamat erilaiset mahdollisuudet.

Uudet urat taloushallinnossa

Taloushallinnon osaajan optimaaliseen koulutukseen kuuluvat myös erilaisten sähköisten alustojen käyttäminen ja kehittäminen, asiakkaan konsultoiminen ja oman osaamisen myyminen yrityksille.

Alalle tuleville nuorille tämä merkitsee uudenlaisia mahdollisuuksia. Vanhat stereotypiat kirjanpidosta ja palkanlaskennasta eivät enää pidä paikkaansa, vaan ala tarjoaa hyvinkin erilaisia uramahdollisuuksia. Uuden ajan taloushallinnon ammattilaisen työnkuvan vaativuus ja monipuolisuus ovat tällä hetkellä harvalle tuttuja.

Kirjanpitäjien työllisyysaste on erittäin korkea ja osaajista on pulaa. Alan uudistumisen kautta työtä riittää yhä useammalle tulevaisuudessa. Uudistuminen vaatii kuitenkin muuntautumiskykyä nykyisiltä osaajilta ja entistä laajempaa osaamiskaalaa alan uusilta tekijöiltä. Korkean koulutusasteen Suomessa nämä molemmat ovat toteutettavissa.

Eri alojen osaajien ja yritysten yhteistyö on avain moneen uuteen ulottuvuuteen

Suomi on pieni maa eikä lähitulevaisuudessa ole näkyvissä sellaista elinkeinoelämän alaa, joka yksin nostaisi Suomen nykyisestä taloudellisesta epävarmuudesta. On kuitenkin

mahdollista hyödyntää jo aiemmin käytettyä keinoa ja sekoittaa eri toimialojen osaajia ja yrityksiä tietotekniikan ammattilaisten kanssa. Ehkä tässä voisikin olla haaste julkisen sektorin toimijoille. On tärkeää pohtia, miten saamme aiempaa tehokkaammin ja vaikuttavammin eri alojen yritykset tekemään yhteistyötä.

Yhteistyö on yksi keskeisistä kysymyksistä, kun pohdimme teknisten alojen tulevaisuutta. Ei ainoastaan teknisen suunnittelun, vaan myös esimerkiksi ohjelmistoalan yritykset voivat suunnitella ja toteuttaa omia hankkeitaan, mutta heti kun toimintaan otetaan mukaan taho, jolla on tekniikan avulla ratkeava ongelma, päästään eteenpäin kehityksessä.

3.3 PESTEL-analyysi

PESTEL-analyysin avulla voidaan tarkastella sellaisia tekijöitä, joihin yksittäinen yritys ei pysty vaikuttamaan omalla strategiavalinnallaan. Tämä analyysi kehitettiin tukemaan yrityksen johtoa suunnitella kilpailukykyinen ja toteuttamiskelpoinen strategia. PESTEL-nimitys tulee termeistä Political, Economic, Social, Technological, Environmental ja Legal. Nämä tekijät edustavat sellaisia asioita ja ilmiöitä, jotka asettavat reunaehdot liiketoiminnalle samalla, kun niiden tunnistaminen ja ennakointi saattavat tarjota yritykselle merkittävää kilpailuetua.

Poliittinen

Poliittisten päätöksentekijöiden laatimat lait ja asetukset, kuten työsuojelulaki, vaikuttavat yritystoimintaan monessa mielessä. Säädökset voivat koskea myös tuotteita tai niiden pakkauksia. Taloushallintoon kohdistuu aika ajoin erilaisia poliittisia intohimoja. Tällöin on usein kyse myös verotuksesta ja varsinkin yritysten verotuksesta. Taloushallinnon näkökulmasta poliittisessa päätöksenteossa tulisi toimia siten, että aikajänne on riittävän pitkä.

Ekonominen

Taloudellisilla tekijöillä viitataan mm. yleiseen taloustilanteeseen tai sen kehityssuuntaan. Talouden suhdanteiden seuraaminen on tärkeää monesta syystä, sillä suhdanteiden vaikutus ulottuu esim. ostovoimaan tai lainaehtoihin. Talouskehityksen näkökulmasta taloushallintoala on erittäin tasainen ja jopa ennakoitavissa oleva toimiala. Tämä perustuu pitkälti siihen, että toimialan palveluja tarvitaan niin taloudellisen taantumana kuin nousukaudenkin aikana.

Sosiaalinen

Sosiaaliset ja kulttuuriset tekijät viittaavat kulttuurisiin instituutioihin sekä erilaisiin trendeihin, ajatusmalleihin, käytänteisiin ja tapoihin. Kulttuuristen tekijöiden tarkasteluun kuuluu myös eri ryhmien (esim. Y-sukupolvi, joka on entistä valveutuneempi) ajatusmallien ja kulutustottumusten analysointi. Myös demografiset tekijät (ikä, sukupuoli, asuinpaikka, koulutustaso, tms.) ja niissä tapahtuvat muutokset on otettava huomioon. Tällainen muutos on esim. suurten työntekijäikäluokkien ja yrittäjäsukupolvien eläköityminen. Myös yrittäjyyden suosion nousu ja erilaiset kevyt yrittäjyysvaihtoehdot ovat esimerkki toimialaan kohdistuvista sosiaalisista muutoksista.

Teknologinen

Teknologian kehittyminen on luonut sekä yrityksille että asiakkaille laajalti uusia mahdollisuuksia. Tämän päivän globaalissa maailmassa myös taloushallintoalaan vaikuttaa hyvinkin suoraan teknologinen kehitys. Vaikka taloushallinnon sähköistymisestä on puhuttu pitkään, alkaa se vasta nyt todella tapahtua ja muuttaa alan toimintoja ja ammatteja. Uusinta tietoteknistä osaamista hyödyntävät taloushallintoalan ohjelmat toimivat lähes reaaliaikaisesti tuottaen yrittäjälle raportteja ja tietoa eri tarpeisiin.

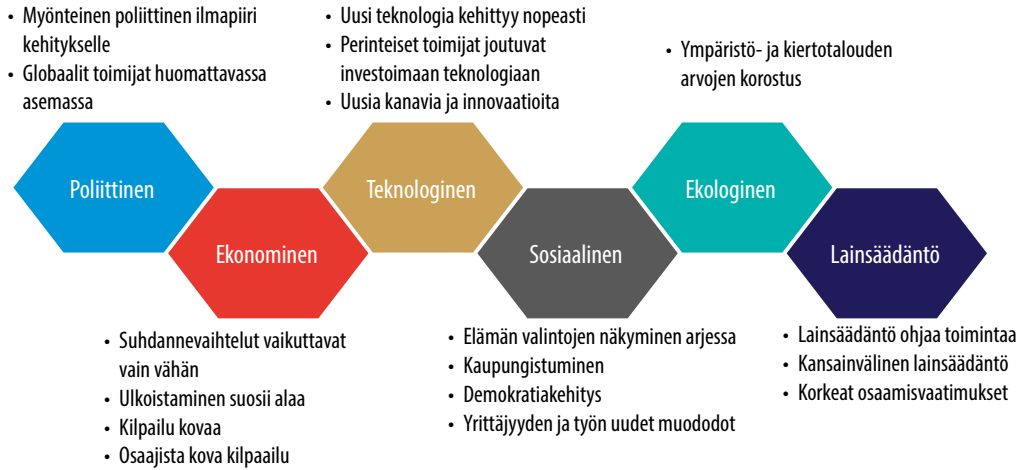
Ekologinen

Ekologisesti kestävä kehitys on noussut monissa yrityksissä osaksi yrityksen liiketoimintaa. Ympäristökysymysten huomioon ottamisen tuotteen koko elinkaaren ajalta ajatellaan olevan tärkeää. Ihmisen aiheuttama ekologinen jalanjälki on kasvanut ja aiheuttanut haasteita kestävä kehityksen ylläpitämiseksi. Ekologisella jalanjäljellä tarkoitetaan sitä, kuinka suuri vesi- ja maa-alue tarvitaan ihmisen kuluttaman ravinnon, materiaalien ja energian tuottamiseen sekä kulutuksesta syntyneiden jätteiden käsittelyyn. Kehittyneet talouden seurantajärjestelmät voivat olla apuna, kun seurataan, miten jokin uusi innovaatio mahdollistaa toiminnan, joka ottaa huomioon esimerkiksi ilmastonmuutoksen.

Lainsäädännöllinen

Lainsäädännön kautta on säännelty työtä ja sen tekemistä jo pitkään. Myös taloushallintoalaa säädellään lakien ja asetusten kautta. Joissakin tapauksissa ylikansalliset tekijät, kuten EU:n direktiivit, muokkaavat taloushallintoalan toimintaa.

Kuvio 23. PESTEL-analyysi taloushallintoalasta.

3.4 SWOT-analyysi

<p>Toimialan vahvuudet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vahva toimiala, jolla vahva ammatillinen identiteetti • Tärkeä ja kasvava merkitys asiakkaiden toiminnalle • Osaamiseen perustuva toiminta • Yrittäjyyden arvostus vankkaa • Yritysten vakaa taloudellinen tilanne ja tulevaisuus näyttää hyvälle 	<p>Heikkoudet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kehityksen hitaus, johtuen osittain siitä, että vain harvoilla alan toimijoilla on riittävästi kehittämisresursseja • Varsinkin pienempien tilitoimistojen yrittäjien ikärakenne • Hyvin konservatiivinen toimiala • Osaajapula • Markkinointitaitojen puute
<p>Mahdollisuudet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Neuvontapalveluiden lisääminen ja monipuolistaminen • Asiakasryhmäkohtainen erikoistuminen • Verkostoituminen • Taloushallinnon ulkoistaminen tuo mahdollisuuksia alan toimijoille • Digitalisaation ja automaation vieminen eteenpäin 	<p>Uhat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Todellisten osaajien puute • Asiakkaan asenteet ja osaamisen puute: Taloushallinto nähdään pakkona, ei liikkeenjohdon apuvälineenä • Nopeat muutokset lainsäädännössä

LIITE

Liitetaulukko 1. Liikevaihdon, henkilöstön ja toimipaikkojen kehitys Kirjanpito- ja tilinpäätöspalveluissa vuosina 1986–2017.

Kirjanpito- ja tilinpäätöspalvelu											
	1986	1993	1997	2000	2002	2005	2008	2011	2014	2016	2017
Toimipaikkoja	1 110	3 142	3 767	3 911	3 929	4 132	4 371	4 379	4 539	4 456	4 479
Henkilöstö	3 890	5 742	7 712	8 542	8 859	8 973	10 837	12 531	12 567	12 274	12 333
Liikevaihto 1.000 euro	136 485	293 132	365 571	462 002	526 008	536 974	746 969	890 326	964 910	1 002 426	1 032 191

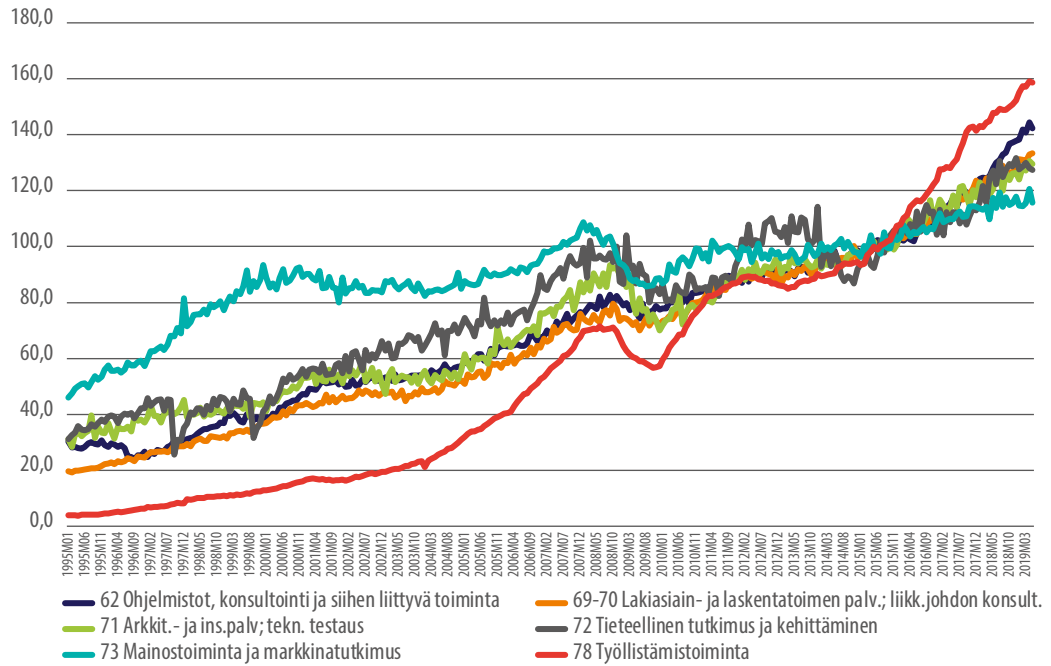
Lähde: Tilastokeskus, suhdannepalvelut.

Liitetaulukko 2. Ikäjakama vuonna 2016 taloushallintoalalla sekä yleensä työmarkkinoilla.

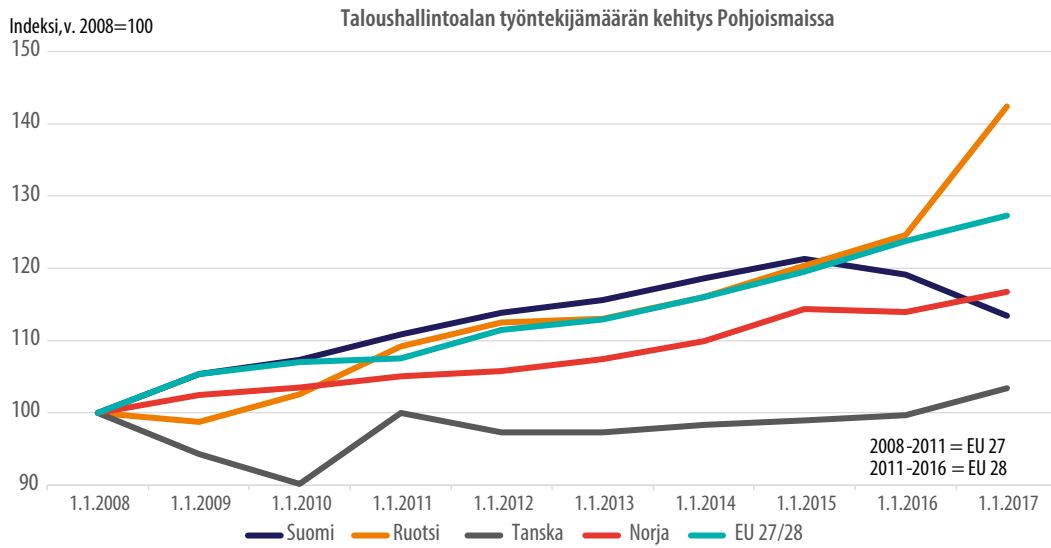
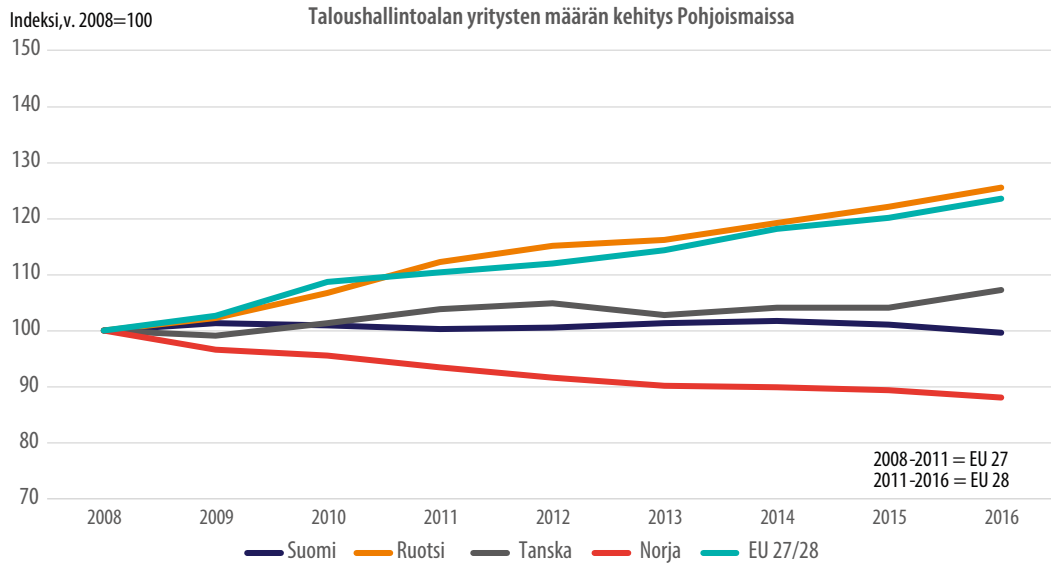
	18–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65–74	Yhteensä
Ammattiryhmät yhteensä	216 937	506 091	532 477	561 716	433 272	25 186	2 275 679
1211 Talousjohtajat	2	283	1 091	1 372	904	38	3 690
2411. Laskentatoimen erityisasiantuntijat ja tilintarkastajat	245	3 254	4 122	3 826	2 935	146	14 528
3313 Kirjanpidon ja laskentatoimen asiantuntijat	641	4 131	4 596	6 405	5 542	225	21 540
4311 Taloushallinnon toimistotyöntekijät	432	1 754	1 460	2 009	1 846	36	7 537

Lähde: Tilastokeskus.

Liitekuvio 1. Liike-elämän palveluiden liikevaihdon indeksisarja vuodesta 1995 vuoden 2019 toukokuuhun. (2015=100)

**Liitekuvio 2. Taloushallintoalan tunnuslukuja muissa maissa. Lähde: Macrobond/
Eurostat.**

Työ- ja elinkeinoministeriö

www.tem.fi

Maa- ja metsätalousministeriö

www.mmm.fi

Ympäristöministeriö

www.ym.fi

ELY-keskus

www.ely-keskus.fi

Business Finland

www.businessfinland.fi

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet